

Loppa
kommune

Planutkast til høring: 19.02.2026

Foto: Hilde Bye

Kommunedelplan for naturmangfold 2026-2030

Innhold

Langfjordjøkelen

INNLEDNING OG BAKGRUNNs. 3	AREALENDRINGERs. 30
Målsetning	Arealnøytralitet
Prosess og medvirkning	Arealformål og hensynssoner
	Planrevisjon - “planvask”
	Føringer til arealforvaltningen i kommunen
	Identifiserte pressområder
HVA ER NATURMANGFOLD?s. 5	
Naturmangfold.	
Økosystem	
Natur i krise	
Naturavtalen	
Naturmeldinga	
Kommunalt ansvar	
Relevant lovverk	
	FREMMEDE ARTERs. 33
	Innbyggeransvar
	Lokale kartlegginger
	Pukkellaks
NATURTYPER OG KARTLEGGINGER s. 10	FORURENSING OG FORSØPLINGs. 35
Utvalgte og prioriterte naturtyper i Loppa	Renovasjon
Naturtypekartlegginger	Til nå identifiserte områder
Eggedalen og Fjorddalsvassdraget	
Bergsfjord	
Sandland og Øra	
Loppa øy og Loppakalven	
Skjøtselsråd	
Lokale tiltak og prosjekter	
Biologisk mangfold i Loppa (NINA mini-rapport)	
Geologisk mangfold	
Geologisk arv	
Vernede områder	
	KLIMAENDRINGERs. 37
	Klimaendringer - hva kan vi forvente?
	Nedbør
	Påvirkning for naturmangfoldet
ARTSKARTLEGGINGs. 22	ROVDRIFT
	Naturbaserte næringer
	Mineraler og metaller
	Skiferutvinning
	Grus og pukk
KULTUREN I NATURENs. 24	SJØ- OG HAVOMRÅDERs. 44
Loppa sameforening	
Sammenhengene mellom norsk og samisk kultur	
Moderne kulturformidling	
Friluftsliv	
Nærturer	
Motorferdsel	
Retningslinjer for ferdsel i naturen	
	TILTAKSPLANs. 45
	KILDERs. 49

1. Innledning og bakgrunn

Loppa kommune har fått støtte fra Miljødirektoratets tilskuddsordning “Naturesats” til å utarbeide en egen kommunedelplan for naturmangfold. Bakgrunn for denne tilskuddsordningen er :

“Endringer i arealbruk, forurensning og klimaendringer er de største påvirkningsfaktorene på naturen. Kommunene har en sentral rolle i arealforvaltningen, og har et stort ansvar for å ivareta naturmangfoldet. Naturesats skal bidra til å redusere tap av natur i arealplanleggingen og styrke kommunenes arbeid med naturmangfold.

Et sentralt formål med denne tilskuddsordningen er også å gi myndigheter et bedre grunnlag for beslutninger og valg av virkemidler knyttet til naturforvaltning, arealbruk og naturinngrep. Bedre kunnskapsgrunnlag om natur er viktig i arbeid med naturregnskap og gir grunnlag for mer grundige vurderinger av konsekvenser på overordnet plannivå.”

Kommunen er forpliktet til å følge opp FNs bærekraftsmål, og arbeidet med naturmangfold er en sentral del av dette ansvaret. Spesielt er mål 15 – Liv på land direkte relevant, med målsettinger om å beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, stanse tap av biologisk mangfold og ta vare på truede arter og naturtyper. Naturmangfoldsplanen er derfor et viktig verktøy for å sikre at kommunen ivaretar både lokale og globale miljøhensyn, og at naturgrunnlaget bevares for framtidige generasjoner. Planen bidrar også til å oppfylle andre mål, som mål 11 – Bærekraftige byer og lokalsamfunn, og mål 13 – Stoppe klimaendringene, ved å legge til rette for helhetlig arealforvaltning, naturbaserte løsninger og langsiktig økosystemtjenester.

Andre relaterte planer i kommunen er kommuneplanens samfunnsdel, kommuneplanens arealdel med kystsoneplan, kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.

Blåkløkker og Sanddynemark på Loppa øy

Målsetting

Målet med planen er at selve planprosessen skal synliggjøre naturmangfoldet vi har i kommunen og skape mer interesse og fokus på temaet. Den ferdige planen håper vi kan fungere som et oppslagsverk for hvor vi kan finne de mest verdifulle naturområdene i kommunen som er viktigst å bevare. Planen skal gi et bedre grunnlag for beslutninger i arealforvaltningen, og sikre at hensynet til naturen blir en tydelig del av kommunens helhetlige utvikling. Planen skal bidra til at både offentlige og private skal være kjent med områdene og vite hvor man kan finne mer, og oppdatert informasjon i ulike kartdatabaser. Kunnskap om naturmangfoldet er i konstant utvikling og planen er et øyeblikksbilde av informasjonen som er kjent i dag. Kartdatabasene som "Naturbase" og "Artsobservasjoner" vil oppdateres fortløpende som ny informasjon og kunnskap blir tilgjengelig.

Planen og planarbeidet har hatt en sterk pedagogisk funksjon i å spre kunnskap om hvorfor naturmangfoldet og økosystemene er viktige for mennesker, samt opplyse om hvilke forpliktelser vi har.

Basert på dette er det nå utarbeidet en handlingsplan som beskriver konkrete tiltak og prosjekter som skal hjelpe oss med å jobbe videre med å nå disse målene. Samtidig har prosessen med planarbeidet allerede vært en ressurs for å skape oppmerksomhet og interesse for temaet gjennom flere mediesaker.

Øke kunnskap hos
befolkning og ansatte

Øke oppmerksomhet
og fokus

Gode tiltak for
fremtiden

Prosess og medvirkning

Denne planen ble prioritert da kommunestyret vedtok at kommuneplanens arealdel skulle rulleres. Det ble vurdert som nyttig og viktig for arealplanarbeidet at man hadde oversikt over kunnskapen som finnes om naturmangfoldet i kommunen slik at man kan ta riktige avgjørelser. I Februar 2025 fikk kommunen tildelt midler fra Miljødirektoratet og kunne gå i gang med arbeidet.

Forslag til planprogram ble lagt ut på høring 10.04.2025 og samtidig ble det varslet oppstart av planarbeidet. I løpet av sommeren 2025 ble det foretatt befaringer, medvirkningsmøter, kartlegginger, stand og dialog med lokale ressurspersoner og organisasjoner. Planprogrammet ble vedtatt i formannskapet i 11. September 2025. Høsten 2025 arrangerte vi kurs i artskartlegging og gjennomførte en lokal Artsjakt for å øke engasjement og oppmerksomhet rundt teamet. Det ble også gjennomført egne opplegg for skolebarna gjennom hele skoleåret.

Planarbeidet har vært organisert som et prosjekt i egen organisasjon. Formannskapet har vært styringsgruppe.

Hornugle i Fruvika

2. Hva er naturmangfold?

Naturmangfold

Naturmangfoldsloven definerer naturmangfold som:

“biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold, som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning”.

Naturmangfoldet spenner over alt liv og landskap i naturen. Enkelt forklart betyr naturmangfold det store mangfoldet i naturen omkring oss. Det omfatter alle forskjeller og variasjoner i naturen, både forskjeller innenfor arter, forskjeller mellom ulike arter, leveområder og økosystemer. Geologisk mangfold er en viktig regulerende faktor for biologisk mangfold. Kunnskap om geomangfoldet gir også kunnskap om biomangfoldet. Bergarter gir fra seg ulike næringsstoff til jorda avhengig av bergartens sammensetting og hvor harde bergartene er. Det påvirker hvilke dyr og planter som kan leve der. Eksempel på dette er at kalkrike bergarter gir opphav til en frodig vegetasjon og artsmangfold, mens kvartsrike bergarter gir et artsfattigere jordsmonn.

Naturmangfold kan altså forstås som naturens rikdom av liv, der alt fra det lille mikrolivet i jorda til de store dyre- og planteartene, og til og med landskapene og geologien de lever i, utgjør den samlede variasjonen. Jo større naturmangfold vi har, desto rikere og mer robust er naturen.

Økosystem

Økosystemer består av samspillet mellom planter, dyr, sopp, mikroorganismer og det fysiske miljøet rundt. Artsmangfold, genetisk variasjon og artenes funksjoner er avgjørende for hvordan økosystemene fungerer og hvor robuste de er. Stort mangfold gir høyere produksjon og bedre evne til å utnytte ressurser som sollys, vann og næring. Tap eller reduksjon av arter kan derimot svekke hele økosystemet, særlig når nøkkelarter forsvinner.

I praksis kan vi si at et økosystem er et samfunn av alt levende på et sted, sammen med miljøet det lever i. Alle planter, dyr og andre organismer som lever i et område utgjør de levende delene, mens ting som klima, vann, luft og jord utgjør de ikke-levende delene av økosystemet. Disse delene henger sammen gjennom utveksling av næring og energi. Økosystemer finnes i mange skalaer, de kan være små, for eksempel en dam i skogen eller store, for eksempel en hel skog, en innsjø, et havområde eller til og med hele planetens biosfære.

Enkelt sagt er økosystemet naturen som en helhet innen et område. Alt levende og ikke-levende som virker sammen.

Lusegras på Øksfjordfjellet

Foto: Cathrine Jensen

Natur i krise

Naturkrisen er bakgrunnen for at Norge har underskrevet en naturavtale som forplikter oss til økt vern og restaurering av natur. Denne krisen handler om det dramatiske tapet av naturmangfold som verden står overfor. Ifølge FNs naturpanel er rundt én million arter utrydningstruet, og utviklingen vil forverres dersom vi ikke gjør store samfunnsendringer. Et grunnleggende utgangspunkt for FNs og norske myndigheters vurderinger er at natur- og klimakrisene henger sammen og forsterker hverandre.

Det er særlig fem direkte årsaker som truer naturen:

- arealendringer,
- rovdrift,
- klimaendringer,
- forurensning og
- fremmede invaderende arter.

Alle disse årsakene er drevet av menneskelig aktivitet. I tillegg peker FNs naturpanel på tre underliggende årsaker som forsterker problemet: vår frakobling fra og dominans over naturen, konsentrasjon av makt og rikdom, og en prioritering av kortsiktige, materielle gevinster.

Tap av leveområder (arealendringer) er en hovedårsak til at arter forsvinner. Når skog hogges ned, våtmark dreneres eller elver reguleres, mister dyr og planter sine livsgrunnlag. Samtidig driver vi i global skala rovdrift på naturressurser, som overfiske og overhøsting, som gjør at bestander ikke klarer å ta seg opp igjen.

Resultatet er at de mest sårbare artene blir truet og kan forsvinne helt. Naturmangfoldet er selve grunnlaget for menneskers liv. Våre mest grunnleggende behov som luft, vann og mat er resultat av naturens prosesser.

Økosystemene leverer livsviktige tjenester gratis, som pollinering, produksjon av oksygen og rensing av vann og luft. Disse tjenestene ville vært nær umulig for mennesker å erstatte. FN anslår at over halvparten av verdens BNP er direkte avhengig av naturen, og mer enn én milliard mennesker lever av skogen. Naturkrisen er derfor ikke bare en trussel mot arter og økosystemer, men også en eksistensiell utfordring for menneskeheten selv.

“Vi må endre oss, ikke bare vår direkte påvirkning gjennom forurensning, fremmede arter og bruk av arealer, men hele synet vårt på naturen.”

-Naturavtalen

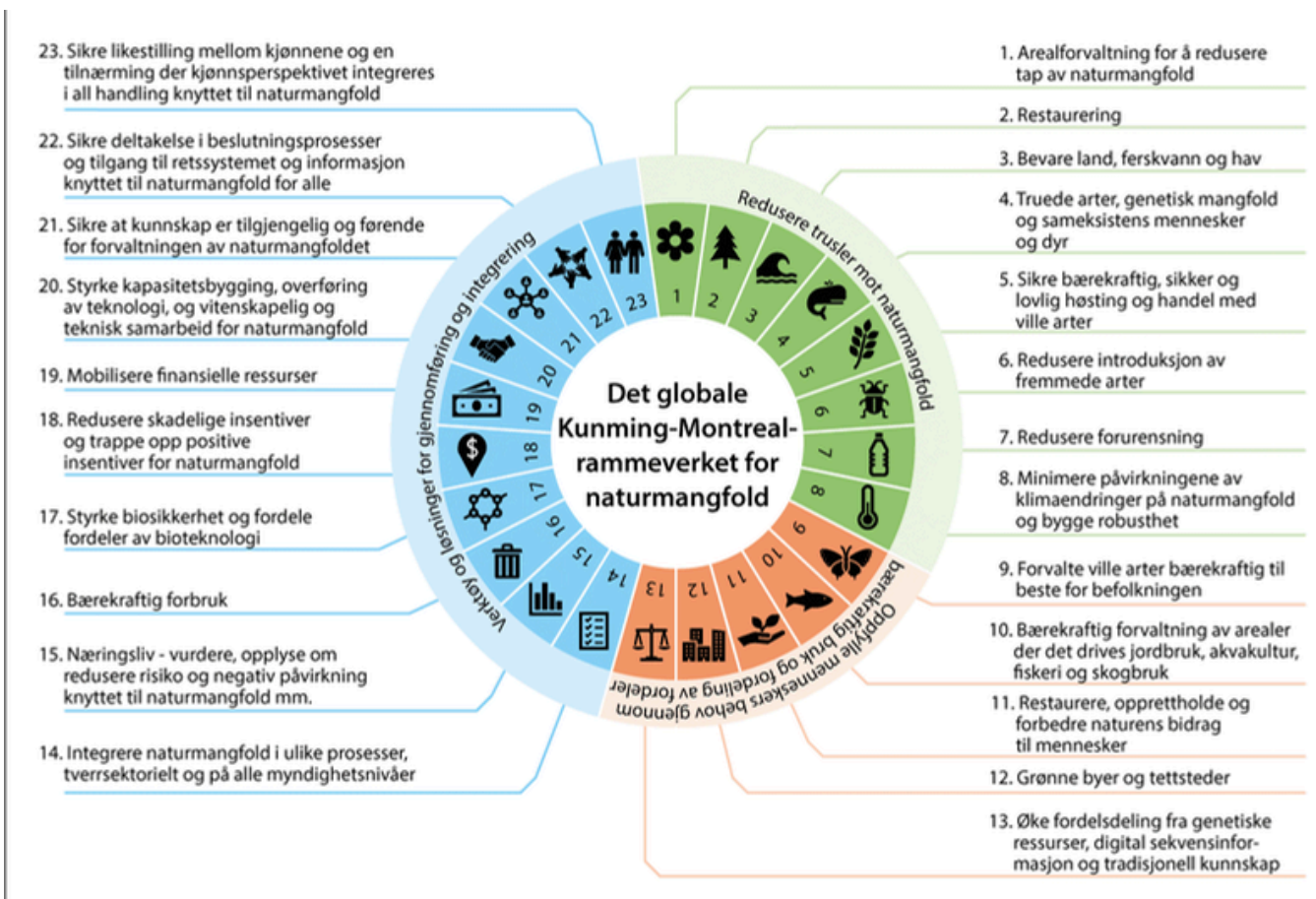
Naturavtalen - Kunming-Montreal rammeverket.

Naturavtalen ble inngått i 2022 og forplikter Norge, og 195 andre land til høye mål om naturvern og mangfold. FNs bærekraftsmål som ble vedtatt i 2015 om “Livet på land” er allerede gått ut på dato, og det er et sterkere ønske om å få til bedre resultater.

Naturavtalen har fire mål og 23 delmål som disse landene har forpliktet seg til nå innen 2030. På kommunenivå er særlig målene om vern og restaurering relevante siden kommunene er forvalter av egne arealer. Dette innebærer også et ansvar for å forvalte natur som en begrenset ressurs på en bærekraftig måte.

Et hovedmål som gjentas også i norske styringsdokumenter er 30% målet; Verne 30 prosent av all natur på land innen 2030. Dette skal sikre artene som lever. Vi skal også verne eller bevare 30 prosent av verdens hav, innsjøer og elver. Den forrige globale naturavtalen, vedtatt i 2010, hadde vern på 17 prosent som mål. Dette målet ble aldri oppfylt.

Videre er det en målsetting at 30 prosent av all natur som er delvis ødelagt skal være restaurert innen 2030.

Oversikt over alle målene Norge har forpliktet seg til i naturavtalen.

Bærekraftig bruk og bevaring av natur - Stortingsmelding 35

Naturen er også grunnlaget for vår velferd i Norge, og hvordan vi bruker den avgjør både dagens og framtidens muligheter. Samtidig som samfunnet utvikler seg og nye behov oppstår, ser vi at naturen mange steder presses mer enn den tåler. Beitepress, svekkede villaksbestander og dårligere tilstand i enkelte fjorder viser tydelig. Arealendring, rovdrift og klimaendringer påvirker oss sterkt, også i Norge. Regjeringen la derfor frem en ny handlingsplan for naturmangfold gjennom Stortingsmelding 35. Planen følger opp den globale naturavtalen fra 2022 og setter retningen for en bærekraftig forvaltning av norsk natur, slik at den fortsatt kan være grunnlag for liv, næring, helse og trivsel i hele landet. Handlingsplanen presenterer også nasjonale bidrag til de 23 målene i naturavtalen.

Hensikten med stortingsmeldingen er ikke å presentere alle tiltak som gjøres for å bidra til ivaretagelse av naturen eller å ha alle svar, men å sette en ny retning for arbeidet med bærekraftig bruk og bevaring av naturen.

Kommunalt ansvar

Kommunene har en nøkkelrolle i arbeidet for å nå naturmålene gjennom arealplanlegging. Kommunene har best lokalkunnskap og kjenner best til lokale behov. Regjeringen fastslår i Meld.St.35 at Norge skal etterleve målene i Naturavtalen, og bevare av 30% av Norges landareal. Dette inkluderer både vern og andre effektive arealbaserte virkemidler. Skal vi oversette dette til lokale forhold innebærer det at 201 km² av kommunens areal skal bevares gjennom vern eller andre arealbaserte virkemidler.

54,3 km² er allerede omfattet av et form for vern i vår kommune, så det gjenstår ca. 147 km² for å nå et mål om 30 % av landarealet. Kunnskapen om naturmangfoldet i våre kommune har økt de siste årene, og det vil gi konsekvenser for hvordan vi kan disponere våre områder.

Børsteløper

Foto: Hilde Bye

Relevant lovverk

Naturmangfoldloven

Formålet med naturmangfoldloven er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Plan- og bygningsloven

Plan- og bygningsloven er den mest sentrale loven når det gjelder offentlig styring av arealbruk. Formålet med loven er at den skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner. Planlegging etter loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives. Kommunene kan bruke virkemidlene i plan- og bygningsloven til å ta vare på alle relevante naturtyper.

Vannressursloven

Lovens formål er å sikre en samfunnsmessig forsvarlig bruk og forvaltning av vassdrag og grunnvann.

Forurensningsloven

Lovens formål er å verne det ytre miljø mot forurensning og å redusere eksisterende forurensning, å redusere mengden av avfall og å fremme en bedre behandling av avfall. Loven skal sikre en forsvarlig miljøkvalitet, slik at forurensninger og avfall ikke fører til helseskade, går ut over trivselen eller skader naturens evne til produksjon og selvfornyelse.

Folkehelseloven

Formålet med folkehelseloven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, blant annet gjennom tiltak som påvirker faktorer som har betydning for befolkningens helse. Kommunen er blant annet pålagt å ha oversikt over de faktorer som hemmer og fremmer helse blant befolkningen. Dette inkluderer miljøfaktorer. Natur og grøntområder viktige helsefremmende faktorer. Dersom naturmangfoldet forringes kan dette påvirke livskvalitet, helse og trivsel. Folkehelseloven pålegger også at hensynet til folkehelse skal ivaretas i planlegging etter plan- og bygningsloven. Dette kobler folkehelse og naturmangfold sammen i arealforvaltningen, og innebærer at planlegging som fremmer folkehelse også skal ivareta miljø og naturmangfold.

A wide-angle landscape photograph showing a deep mountain valley. In the foreground, a green, rocky slope leads down to a calm, light-blue lake. The lake is surrounded by green meadows and small shrubs. In the background, steep, rugged mountains rise, their peaks and upper slopes covered in patches of snow. The sky is filled with soft, grey clouds. A white text box with rounded corners is overlaid in the upper left quadrant of the image.

Del 1

Kunnskap om naturmangfold i kommunen

Skarv i fjæra mellom Nuvsvåg og Tverrfjord

3. Naturtyper og kartlegginger

Kommunens landareal er på 671,19 km² (671 190 dekar) i tillegg kommer ferskvann som utgjør 18,08 km² i kommunen. Det er ved ulike tidspunkter gjennomført spredte undersøkelser og observasjoner av naturmangfoldet i kommunen. Disse er gjort i regi av forskningsmiljø, privatpersoner og private utbyggere. Mangel på helhetlig kunnskap og strategier på dette området kan gi konsekvenser og komplisere arealplanleggingen i kommunen. Et hovedfunn i planprosessen er at det er behov for flere kartlegginger og mer kunnskap.

Utvalgte og prioriterte naturtyper i Loppa kommune:

Det finnes i Loppa kommune om lag 530 kartlagte naturtypelokaliteter med svært stor og stor verdi, hvor 30 av disse har svært stor verdi. Naturtypene med høyest verdi er sanddynemark, kalkrike fjellheier og rabber, naturbeitemark, boreal hei, rik åpen jordvannsmyr, slåttemark og slåttemyr m.fl.

Det er også registrert seks nasjonalt og regionalt verdifulle kulturlandskap i Loppa, der det kan finnes ytterligere trua kulturbetinga og/eller utvalgte naturtyper, eksempelvis naturbeitemark, slåttemark og slåttemyr. Kulturlandskapene på Loppa øy og Øra ved Sandland er i tillegg registrert som biologisk svært viktige. Vår hovedkilde for informasjon om naturmangfold er Naturbase.no hvor vi finner kartlag og faktaark slik at vi får se nøyaktig hvilke naturverdier som befinner seg på kartet.

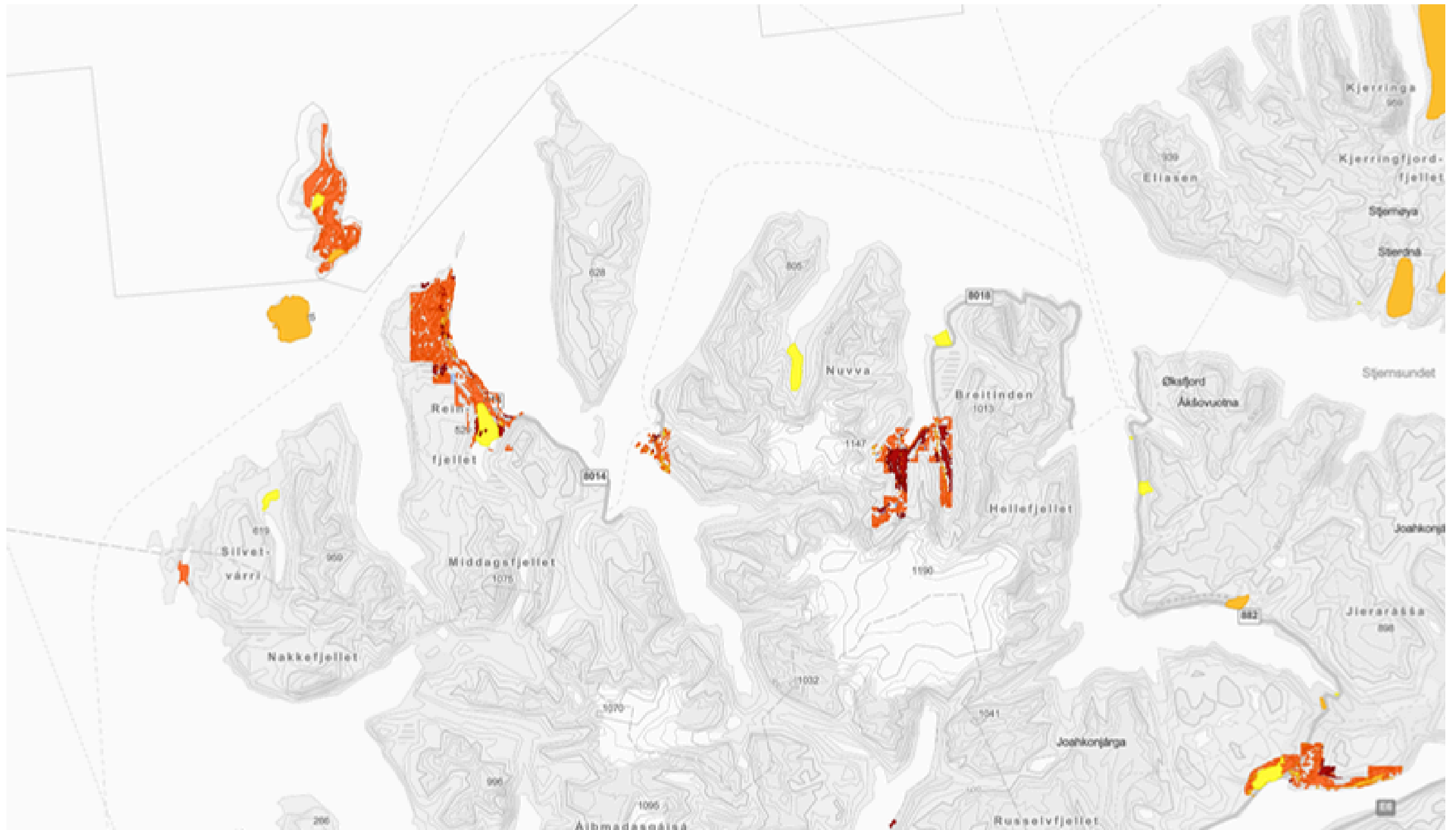

Kulturlandskap registrert som svært viktige på Loppa øy og Øra

Naturtypekartlegginger

Naturbase er Miljødirektoratets kartverktøy hvor man kan finne kartfesta informasjon om natur og friluftsliv. Dette kartet oppdateres fortløpende etterhvert som nye kartlegginger foretas. Bildet under viser områder av svært stor, og stor verdi som er kartlagt per. 25.03.2025. De siste naturtypekartleggingene som er lagt inn herfra, er i skrivende stund fra 2020.

Naturtypene er basert på definisjoner fra systemet Natur i Norge (NiN), som beskriver variasjon i naturen. [I Miljødirektoratets kartleggingsinstruks er det valgt ut 111 naturtyper](#) som skal registreres. Naturtypene er valgt ut på bakgrunn av kriterier gitt av Stortinget. Det er fire store områder som er kartlagt i vår kommune som vi vil presentere videre

Eggedalen og Fjorddalsvassdraget

I dette området er det gjennomført grundige kartlegginger, og flere svært viktige naturtyper er registrert. Fjorddalsvassdraget er i tillegg et verna vassdrag, noe som understreker områdets betydning. Mange av naturtypene her er vurdert som truede eller nær truede på nasjonalt nivå, men samtidig er flere i svært god tilstand fordi områdene fortsatt brukes av rein og i liten grad er påvirket av inngrep. Flere andre naturtyper, som våtenger og semi-naturlige enger, er derimot i dårlig tilstand på grunn av gjengroing. Området har derfor både stor økologisk verdi og behov for bevisst forvaltning.

Boreal hei

- En rødlistet naturtype (sårbar) som er i svært god stand her, særlig i Eggedalen og Fjorddalen. Den holdes åpen og variert av reinsdyrbeite. Kvaliteten er vurdert som svært høy, og det er ikke registrert inngrep eller fremmede arter.

Åpen flomfastmark

- Åpne elvesletter som oversvømmes jevnlig. Denne naturtypen er nært truet fordi mange elver i Norge er regulert eller utbygd. I dette området finnes fortsatt intakte områder med naturlig dynamikk.

Kalkrik fjellhei, leside og tundra

- Flere lokaliteter med høy kvalitet og god tilstand. Dette er frodige fjellområder med innslag av kalkrike arter og et stabilt økosystem.

Semi-naturlig våteng

- Områder som tidligere har vært brukt til slått og beite. I dag er de fleste i dårlig tilstand og av lav kvalitet på grunn av gjengroing.

Strandeng

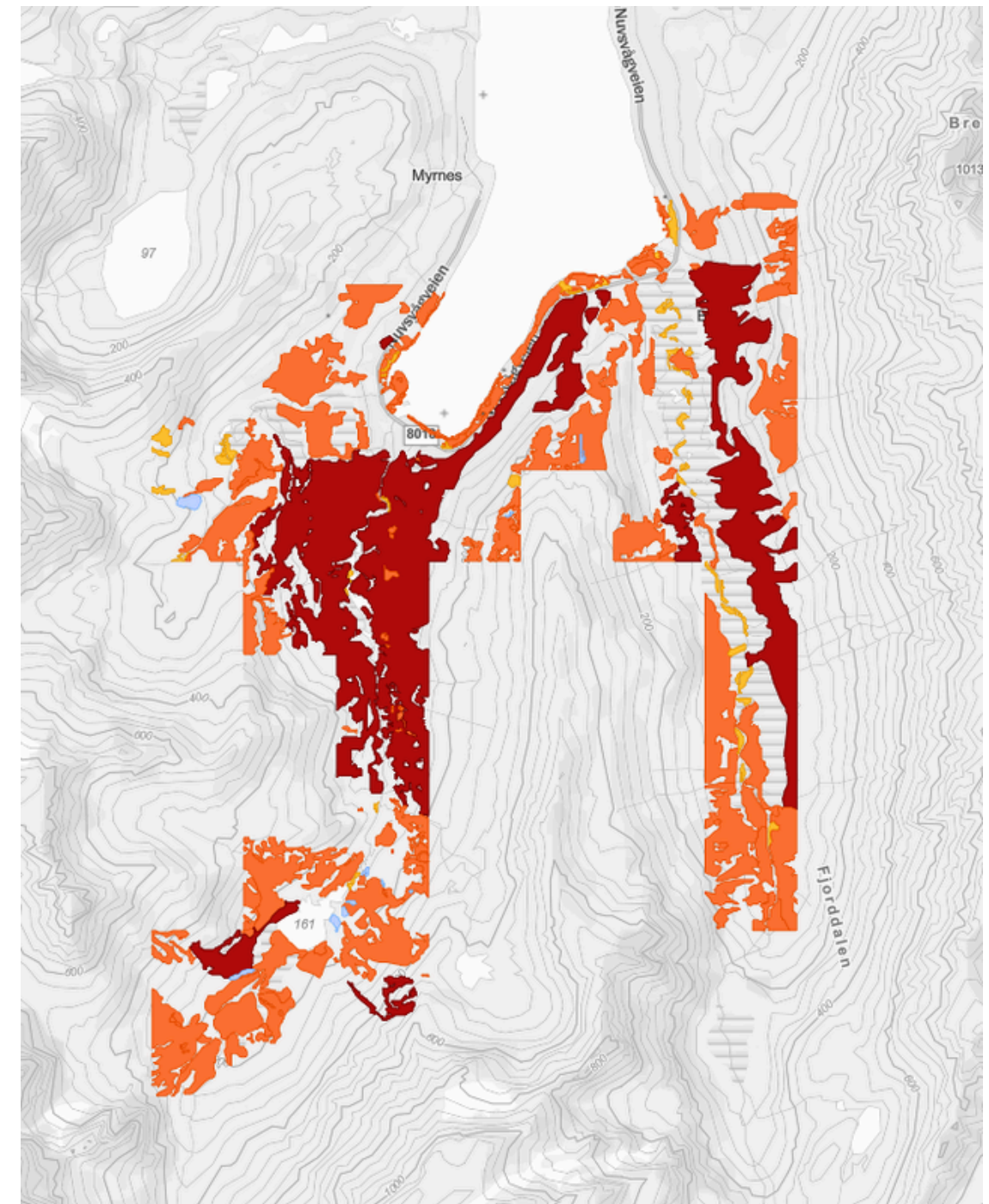
- Funnet i området i moderat kvalitet og god tilstand. Viktig leveområde for fugler og tilknyttet fjæresonen.

Semi-naturlig eng

- Vurdert til lav kvalitet og dårlig tilstand fordi tradisjonell drift (slått og beite) har opphørt, og områdene gror igjen.

Kalkfattig og intermediær snøleie

- Områder med langvarig snødekke som gir kort vekstsesong. Her er kvaliteten vurdert som moderat, men tilstanden er god.

Kalkrikt snøleie

- En truet naturtype som finnes i området med moderat kvalitet. Kjennetegnes av kalkrevende planter i fjellområder med sen snøsmelting.

Kalkrik rabbe

- En nær truet naturtype, her vurdert til moderat kvalitet, men god tilstand. Rabber er vindutsatte fjelltopper og rygger med et spesielt planteliv.

Bergsfjord

Her er det kartlagt en rekke ulike naturtyper som er formet av både naturprosesser og menneskelig bruk gjennom lang tid. Mange av disse er viktige leveområder for planter, sopp, insekter og fugler, men flere er i dårlig tilstand fordi de ikke lenger blir brukt eller skjøttet som før. Samtidig finnes det områder som fortsatt holder høy eller god kvalitet,

Semi-naturlig eng

- Eng som er blitt til gjennom slått og beite over lang tid. I Bergsfjord er denne typen eng vurdert som truet og av lav kvalitet fordi områdene gror igjen.

Boreal hei

- En viktig og truet naturtype som finnes i ulike tilstander. Noen steder i Bergsfjord har den svært høy verdi.

Semi-naturlig våteng

- Artsrik eng i våte områder, ofte langs elver og bekker. I Bergsfjord er våtengene i sterkt redusert tilstand på grunn av gjengroing.

Naturbeitemark

- Engområder som har blitt holdt åpne av beitedyr. I dag er de i dårlig tilstand og lav kvalitet fordi det mangler dyr som beiter.

Strandeng

- Områder i fjæra med engpreget vegetasjon. På Kuholmen og i Bukta er strandengene vurdert som av god kvalitet. Disse områdene er viktige blant annet for vadefugl.

Slåttemark

- Eng som tidligere ble slått til høy. Den har svært stor verdi på grunn av sitt artsmangfold, men i Bergsfjord er den i dårlig tilstand fordi slåtten har opphørt.

Fjellhei, leside og tundra (kalkfattig/intermediær)

- Ligger over eller nær skoggrensa. I Bergsfjord finnes små områder av moderat kvalitet, men i god tilstand.

Terrengdekkende myr

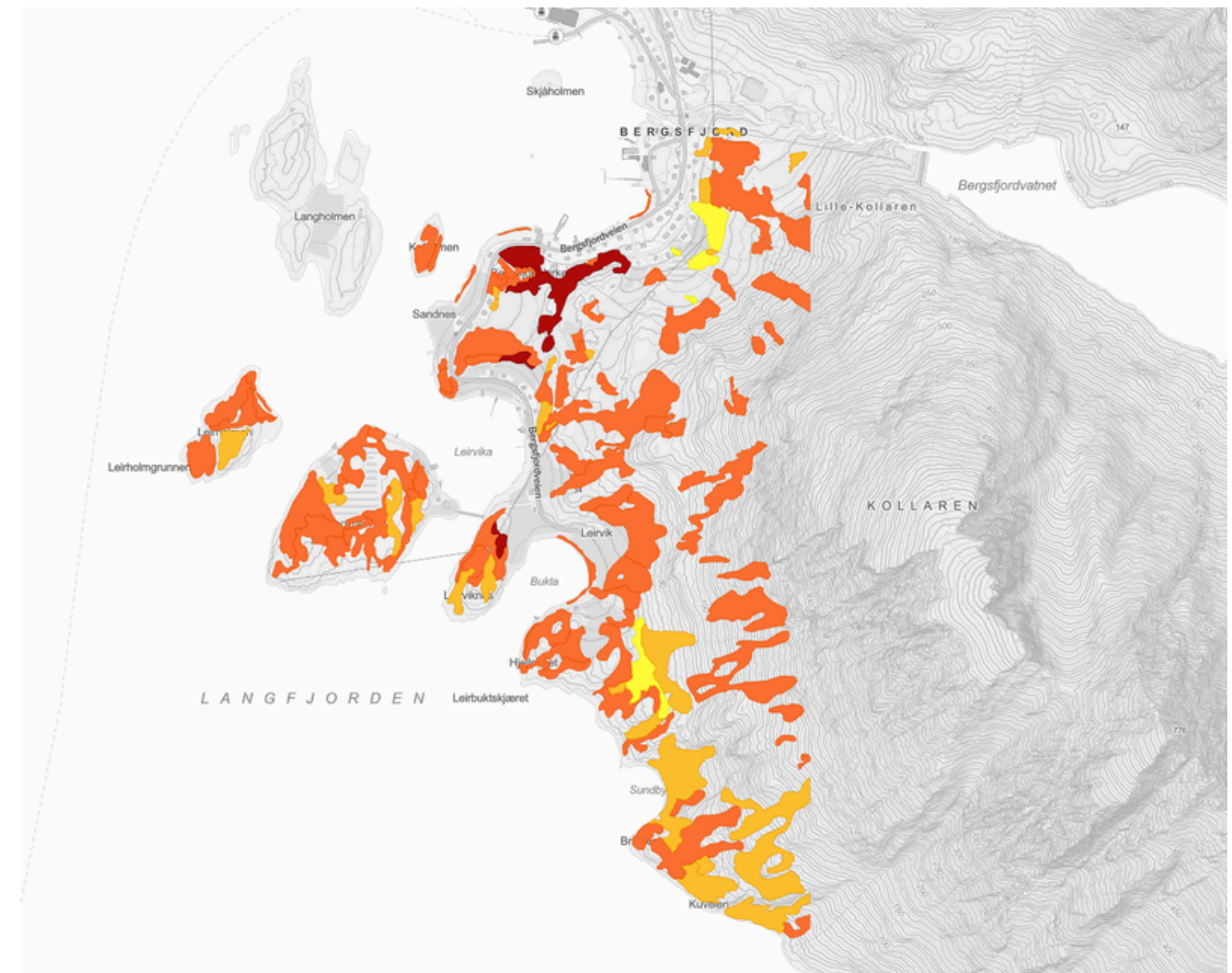
- En truet naturtype hvor torv danner et teppe over terrenget. I Bergsfjord finnes slike myrer av moderat kvalitet og i god tilstand.

Kalkrik rasmarkhei og -eng

- Områder under kalkrike bergvegger der vegetasjonen er artsrik og særpreget. I Bergsfjord finnes slike områder i god tilstand, men vurdert til moderat kvalitet.

Hagemark

- En åpen beitemark med spredte trær. I Bergsfjord er denne truede naturtypen av lav kvalitet og dårlig tilstand fordi den ikke lenger blir beitet.

Sandland og Øra

Sandlandsområdet har en stor variasjon av naturtyper fra kystnære sanddyner til fjellhei og myrer. Flere av naturtypene er truet eller nær truet på nasjonalt nivå, men mange av lokalitetene her holder fortsatt høy kvalitet og god tilstand. Dette gjør området til et viktig landskap for både naturmangfold og økologiske funksjoner. Området har også mange kulturminner.

Boreal hei

- Finnes i varierende tilstand og kvalitet. Enkelte områder, som rundt Sandlandsvannet og over mot Hettekeila, er vurdert til å ha svært stor verdi.

Naturbeitemark

- Ulike lokaliteter varierer fra lav kvalitet og dårlig tilstand (på grunn av gjengroing) til høyere verdi og bedre kvalitet, særlig ut mot Øra. Beite bidrar til å holde mangfoldet i hevd.

Snøleieblokkmark

- En nær truet naturtype som er dårlig kartlagt. Vegetasjonen er sparsom fordi underlaget består av store steiner og blokker, ofte uten jordsmonn.

Rik åpen jordvannsmyr

- Et område av svært høy kvalitet og god tilstand i området v. Denne myrtypen er artsrik og preget av kalkkrevende arter, og regnes som en svært viktig økosystemfunksjon.

Sanddynemark

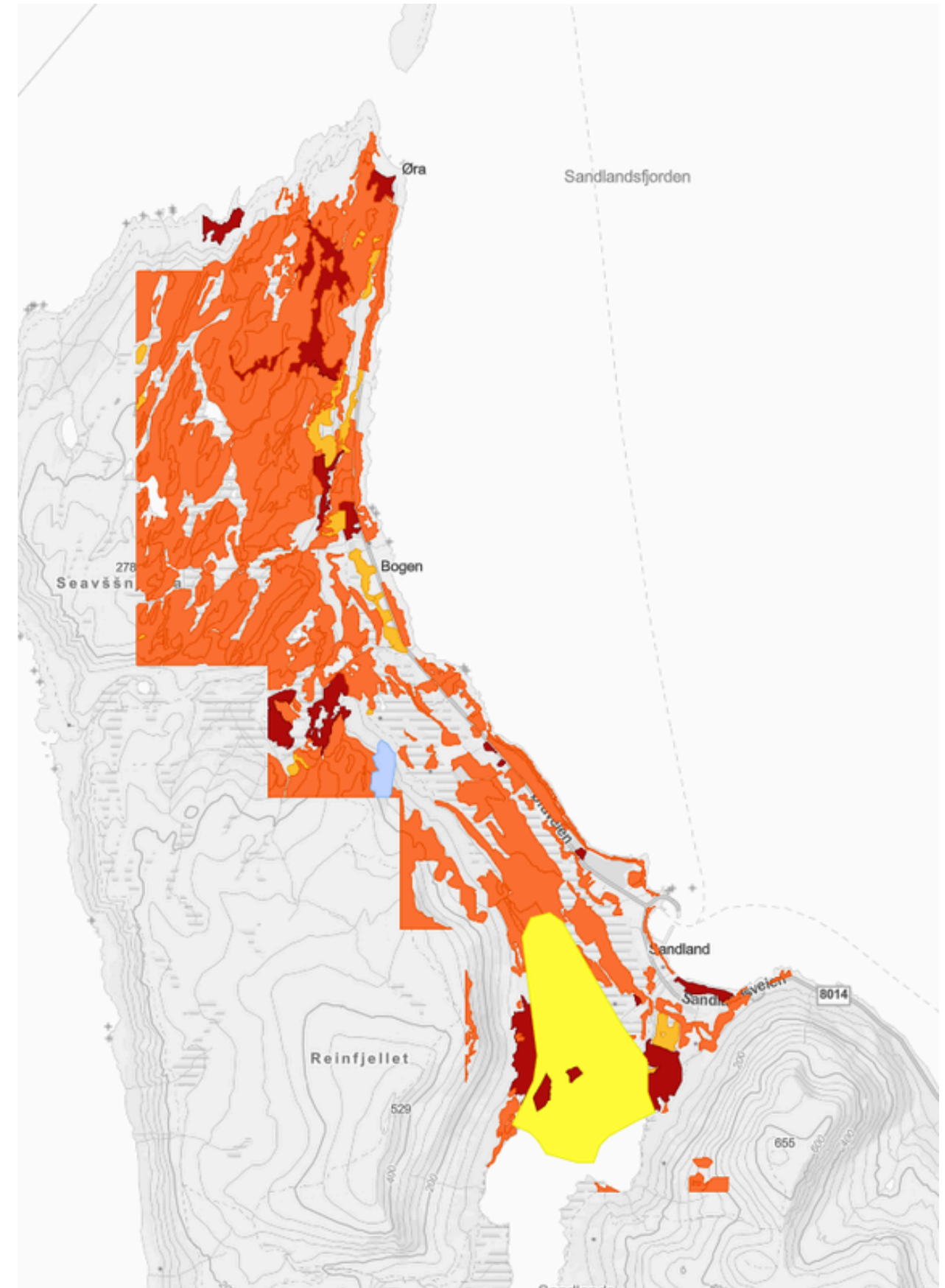
- En truet naturtype som i Sandland er vurdert til svært høy kvalitet og god tilstand. Den omfatter åpne sanddyner og strender, formet av vind og bølger.
-

Semi-naturlig eng

- En truet naturtype som finnes flere steder. Verdien er stor, men tilstanden varierer fra dårlig (gjengroing) til god, som ved Storhammaren.

Kalkfattig og intermediær rabbe

- En nær truet naturtype med høy kvalitet og god tilstand i området. Rabber er vindutsatte fjelltopper og rygger, ofte med et rikt innslag av lav og moser.

Loppa øy og Loppakalven

Området rundt Loppa øy og Loppakalven har stor variasjon i naturtyper fra boreal hei og beitemarker til strandenger, sanddyner og fjellnatur. Flere av naturtypene er vurdert som truet eller nær truet, men mange steder er naturen fortsatt av høy kvalitet og med rikt arts mangfold.

Boreal hei

- Flere områder med høy kvalitet og stor verdi. Dette er en truet naturtype og en sentral økosystemfunksjon. Tilstanden er moderat, men det er registrert rikt naturmangfold.

Strandeng

- Forekommer i god tilstand og med moderat kvalitet. Dette er en truet naturtype som er viktig for blant annet vadefugl.

Sanddynemark

- En truet naturtype med variert tilstand og kvalitet. Flere steder er den vurdert som av stor verdi og god kvalitet, andre steder mer moderat.

Naturbeitemark

- Vurdert til moderat kvalitet og dårlig tilstand, hovedsakelig på grunn av gjengroing som følge av fravær av beitedyr.

Kalkfattig og intermediær fjellhei, leside og tundra

- En nær truet naturtype som her er kartlagt med svært høy kvalitet og god tilstand. Fjellområdene har variert vegetasjon og er viktige leveområder.

Kalkrik rabbe

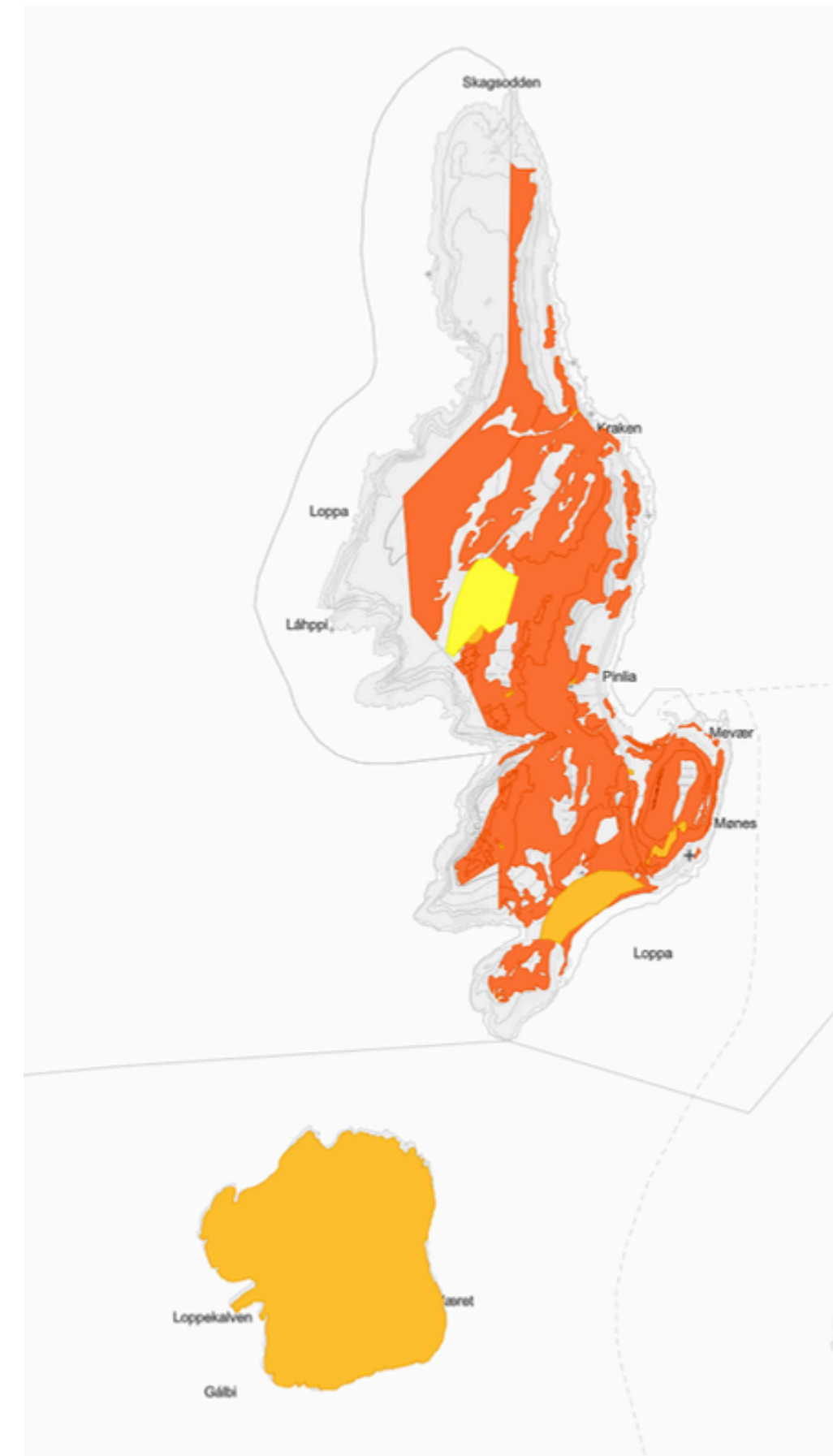
- Også en nær truet naturtype, vurdert til høy kvalitet og god tilstand. Rabber er vindutsatte fjelltopper og rygger med et spesielt planteliv.

Semi-naturlig våteng

- Våtenger i området er av lav kvalitet, dårlig kartlagt og i dårlig tilstand. Fraværet av beitedyr har ført til gjengroing.

Rik boreal lauvskog (Loppakalven)

- Registrert på 1990-tallet, men nyere lokale observasjoner viser at området i dag i stor grad har grodd igjen til krattskog.

Eksempler på gjengroing av krattskog fra Fruvika. Det øverste flyfotoet er 60-tallet.

Skjøtselsråd

Miljødirektoratet har utarbeidet egne skjøtselsråd for hvordan vi kan ta vare på de 111 sårbare naturtypene som står i fare for å forsvinne. I Loppa ser vi at gjengroing er en stor årsak til tap av naturtyper. Gjengroingen skyldes at det ikke lengre er slått eller nedbeiting av småfe i området. Dette kombinert med klimaendringer og lengre vekstsesong gjør at gjengroingen av krattskog i kommunen har vært eksplosiv. La oss eksempelvis se på tre av naturtypene som er kategoriserte som svært viktige og sårbare for gjengroing i Loppa.

Naturbeitemark.

Naturbeitemark inngår i den overordnede naturtypen Semi-naturlig eng. Naturbeitemark omfatter også den underordnede naturtypen Hagemark.

På kartet kan vi se hvor naturtypen finnes i vår kommune, og vi kan lese konkrete råd om skjøtsel for å hindre tap av naturverdiene. Her nevnes tiltakene:

- Ekstensiv beiting der dyretallet er nøye tilpasset produksjonen er positivt for naturtypen. Tilpass beitetrykket, husdyrslag og tidspunkt etter tradisjonell erfaring fra området der dette er kjent. Kombinert beite med flere husdyrslag kan være fordelaktig for artsmangfoldet.
- Kratt, problemarter og fremmedarter bør fjernes regelmessig ved slått eller rydding. Einerkratt bør derimot ikke fjernes helt da det regulerer mikroklimaet og er viktig for flere arter

Sanddynemark

Finnes flere steder i kommunen. Det er kartlagt på Loppa øy og Sandland, men vi kjenner også til forekomster andre steder i kommunen som på Skavnakk og i Nuvsvåg som trolig faller inn i samme kategorisering, de er bare ikke kartlagt enda. Nasjonalt sett har mye areal av sanddynemark redusert tilstand på grunn av fysiske inngrep, oppdyrking, leplanting og slitasje fra friluftsliv. I tillegg er det forventet en økning i gjengroing av arealet og innslag av fremmede arter. God opplysning om naturtypen, dens sårbarhet og hvordan man skal ta vare på og ferdes i slike naturtyper vil være viktige for å unngå slitasje fra friluftsliv. Sandstrender er ofte populære områder for utfart.

Sanddynemark på Loppa øy

Trolig Sanddynemark på Skavnakk

Foto: Jon Arne Wilhelmsen

Lokale tiltak

I Loppa i dag kjenner vi kun til et sted hvor det foregår sommerbeite for sau om sommeren. I vår nabokommune, Alta har de "ansatt" sauer som beiter ned gjengrodde områder på sommeren. Skulle man forsøkt slike tiltak i Loppa vil man være avhengig av initiativ fra privatpersoner som tar ansvar for gjennomføring og dyreholdet.

Rydding av busker og trær tidlig er viktig for å unngå at det gror igjen og går over til skog. Mange steder i kommunen ser vi eksempler på at gjengroingen har gått så langt at det har blitt store krattskog. Her kan både privatpersoner se på sine egne eiendommer og være oppmerksom på å holde krattskogen nede ved å klippe ned kratt og hugge trær. Større skjøtselsprosjekter innen dette området må organiseres av frivillige, da det ikke er kapasitet i kommunen til å gjennomføre slike tiltak.

Lokale prosjekter

Det er fra 2025 opprettet en ny tilskuddsordning fra Miljødirektoratet hvor privatpersoner, kommuner, organisasjoner, virksomheter og institusjoner kan søke. Tilskuddsordningen skal bidra til å bevare truede arter og naturtyper, utvalgte naturtyper, ville pollinerende insekter, verdifulle kulturlandskap og hindre negativ påvirkning fra fremmede arter. Eksempler på hva man kan søke på er:

- vedlikehold, skjøtsel og restaurering
- tilpasset jordbruksdrift som gjennomføres slik at det biologiske mangfoldet i og i tilknytning til arealer ivaretas eller forbedres
- innkjøp og montering av utstyr til skjøtselstiltak
- konkrete tiltak for enkeltarter, for eksempel bevaringsutsetting og innsamling av frø
- etablere leveområder for ville pollinerende insekter
- bekjempe fremmede arter
- kartlegging og overvåking i forbindelse med gjennomføring av tiltak
- utarbeide tiltaks- og skjøtselsplaner
- informasjonsarbeid

Kommunen kan bidra med veiledning til private, organisasjoner og virksomheter på hvordan man kan søke på disse midlene. Kommunen kan også være en støttespiller i informasjonsspredning og koordinering av tiltak.

Biologisk mangfold i Loppa Kommune (NINA mini-rapport)

I 2003 ble det gjennomført en mini-kartlegging av det biologiske mangfoldet i kommunen av Norsk institutt for naturforskning (NINA). Kartleggingen bygger på eksisterende litteratur, databaser (bl.a. Natur2000), flyfoto, kartstudier og feltarbeid gjennomført hovedsakelig i 2000–2002. Denne rapporten beskriver at det på grunn av manglende ressurser ikke er gjort kartlegginger av verneområder i kommunen, og noen av beskrivelsene er basert på data fra 70-80 og 90-tallet. Rapporten omtales som en «mini-kartlegging» og arealet som beskrives utgjør kun 0,09% av kommunens landareal.

Det ble identifisert 22 lokaliteter med viktige naturverdier i kommunen. Disse omfatter blant annet kyst- og våtmarksområder, ferskvann, myrer, sandstrender, rasmarker og fjellområder. Flere lokaliteter har sjeldne eller rødlistede plantearter, og enkelte fungerer som viktige hekke-, raste- eller næringsområder for fugl, blant annet rovfugl og våtmarksfugl. Kystsonen peker seg spesielt ut som artsrik og sårbar.

5 områder får klassifisering A svært viktig naturtype og A prioritert viltområde:

- Stubakken - beskrives som et område med rikt fugleliv med mye hekkende trost. Det er påvist hekkende hønhauk her og det beskrives et rikt artsmangfold av karplanter og fugleliv. Området beskrives som en høgstaudebjørkeskog.
- Stormyra - beskrives som et område med inakt lavlandsmyr og et viktig hekkområde for fugler.
- Sandlandsvannet - beskrives som et av få lavtliggende ferskvann i kommunen som også er et viktig hekkområde for våtmarksfugler.
- Lille Trollvikvatn - beskrives som et viktig hekkområde for våtmarksfugl og andre rødlistearter
- Ullsfjorddalen - beskrives som et våtmarkssystem med en rekke mindre vann og tjern. Området er rikt på fugl.

I tillegg er også Svartskjær klassifisert som er prioritert viltområde da det er hekkeplass for Storskarv.

Rapporten beskriver hvordan inngrep som utbygging, masseuttak, motorferdsel, tekniske installasjoner og ferdsel i sårbare områder kan ha negativ effekt på naturtypene. Selv relativt små inngrep kan gi store konsekvenser i allerede marginale naturmiljøer i nord. De kartlagte områdene bør tas hensyn til i kommuneplanlegging og enkeltsaker etter plan- og bygningsloven. Spesielt viktige områder (A- og B-lokaliteter) anbefales skjermet mot inngrep.

Rapporten viser at de viktigste områdene i Loppa særlig er verdifulle fordi de fungerer som hekke-, raste- og næringsområder for fugl, inneholder sjeldne eller rødlistede plantearter, representerer sjelden natur i regional sammenheng og i stor grad fortsatt er lite teknisk påvirket. Våtmarker, ferskvann og kystnære sand- og myrområder er i følge denne rapporten de mest verdifulle naturtypene i Loppa, og flere av dem har funksjoner som ikke kan erstattes hvis de først går tapt.

Elveløpet fra Sandlandsvannet

Geologisk mangfold

Dette er et begrep som ofte deles opp i to.

- Geotoper er ett avgrenset område med en bestemt geologisk sammensetning, noen geotoper er tatt med i Artsdatabankens rødliste.
- Geosteder, den delen av geologisk mangfold som viser oss geologiske fenomener, prosesser eller ressurser, kan omtales som geologisk arv. Den geologiske arven er viktig for opplevelse, læring og for forskning.

Geologisk arv

I NGUs kartlegginger er det kun en registrering for geologisk arv i Loppa kommune. Dette er et punkt som omfatter Øksfjordhalvøya, Seiland, Stjernøy og deler av Sørøya. Området har en helt spesiell type berggrunn. Den består hovedsakelig av mørke, tunge bergarter som er rike på jern og magnesium. Disse områdene er en del av det som kalles Seiland magmatiske provins.

Bergartene som dominerer her ble dannet dypt nede i jordskorpen, mange titalls kilometer under overflaten. De størknet av magma som befant seg under en riftdannelse i kontinentet. Med andre ord var dette et område der jordskorpen ble strukket og magma kunne stige opp fra dypet.

Berggrunnen varierer mye. Noen steder finner vi jern- og magnesiumrike bergarter, andre steder gabbro, og enkelte steder karbonatitt som er en sjelden type bergart som har oppstått fra smeltet kalkholdig magma.

Det vi ser i dag er bare de dypeste delene, selve “røttene” av denne magmatiske provinsen. De øvre delene, som en gang kan ha vært vulkaner på jordoverflaten, er for lengst slitt bort av erosjon gjennom hundrevis av millioner år. Denne magmatiske aktiviteten skjedde for rundt 580–560 millioner år siden, et sted som den gang lå et helt annet sted på kloden enn dagens Finnmark. Senere, for cirka 400 millioner år siden, ble bergartene flyttet og løftet opp på land da den kaledonske fjellkjeden ble dannet.

Vernede områder

Natur, kultur, geologi og arts mangfold har vært grunnlag for ulike typer vern av flere områder i kommunen. Totalt er 54 337 dekar, altså 8,1% av kommunens landareal omfattet av verneområder. Disse verneområdene sammenfaller ikke med de områdene som er beskrevet i mini-rapporten fra 2004. I tillegg er deler av kommunens sjøareal omfattet av Lopp havet marine verneområde, som er landets største av sitt slag. Verneområdet omfatter havområder i kommunene Alta, Hasvik og Loppa.

Loppa naturreservat

Verneområdet ble opprettet i 1983 med formål om å bevare et viktig fuglefjell samt plante- og dyreliv. Området omfatter vestre halvdel av Loppa øy. Mot vest stuper en ca. 200 m høy fjellvegg i sjøen. Det indre av øya består av et fjellplatå. Fuglene har hekkeplass i fjellveggen og har kort vei til mat både i havet og på land på øya, som gjør det til et gunstig sted å hekke.

Øya er velkjent sted for de som er interessert i fugler og det finnes flere nettsider som introduserer øya for tilreisende fugleentusiaster. Loppa har et rikt og variert fugleliv, noe som gjør øya til et viktig område for studier av sjøfugl. Arter som lundefugl, lomvi, alke, sildemåke, tyvjo og storjo har tidligere blitt jevnlig overvåket av forskere for å følge utviklingen i bestandene. De senere årene har det blitt stadig vanskeligere å komme seg til øya, noe som har ført til redusert forskningsaktivitet. Det foreligger derfor nå usikkerhet knyttet til tilstanden for disse viktige hekkefuglene. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har per i dag forvaltningsansvaret for naturreservatet, men vet lite om øya.

Lopp havet marine verneområde

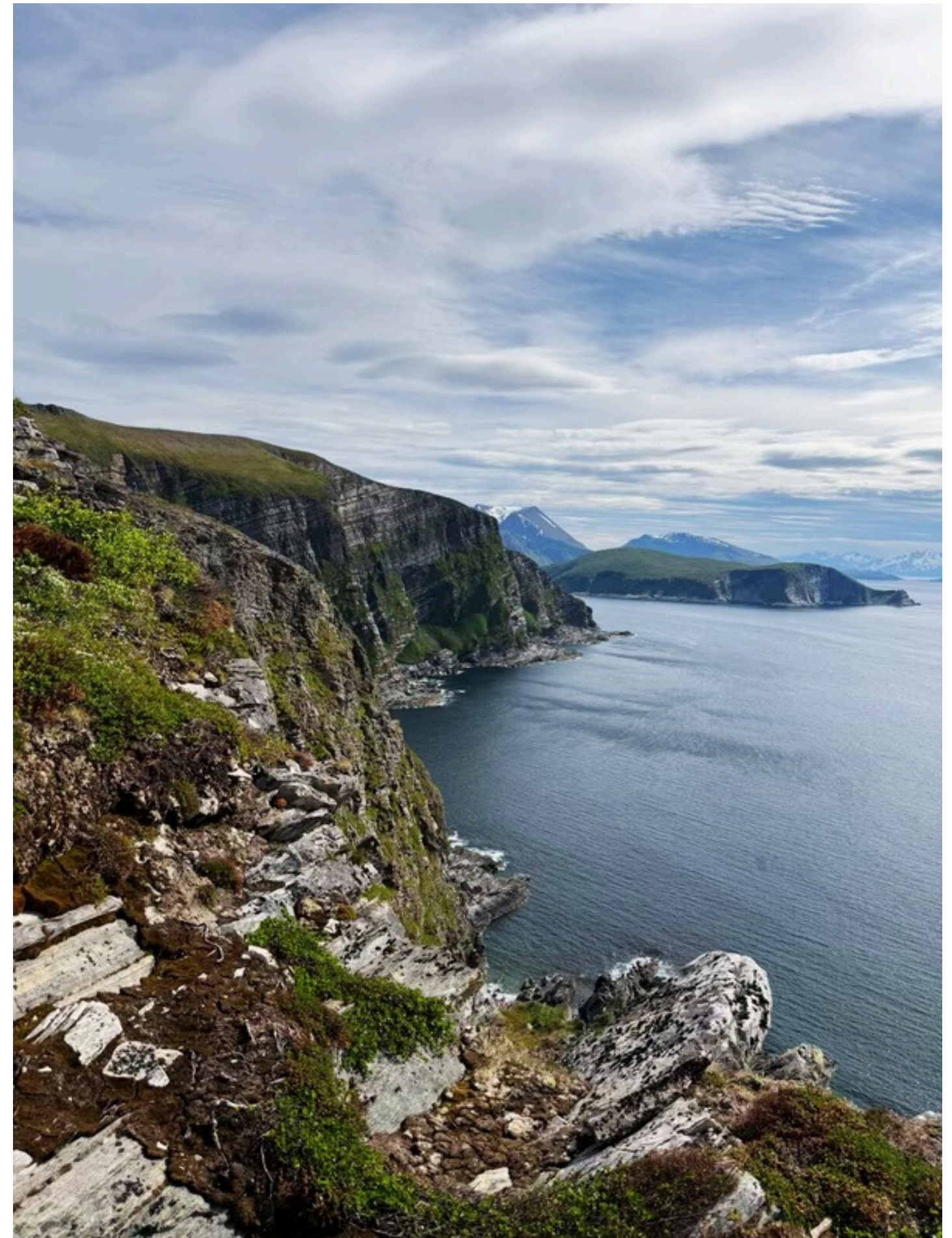
Verneområder som samlet sett har stor spennvidde i naturtyper og som er representative for denne delen av kysten. Viktig område for koraller, sjøfugler og kysttorsk. Gjelder kun sjøareal. I 2025 ble det ansatt en egen forvalter som skal jobbe med dette området som har samme type vern som nasjonalparkene. Det pågår nå arbeid med å utarbeide verneplan for området.

Fjorddalsvassdraget

Kystvassdragets bre og elver drenerer mot nord og er viktige deler av et særpreget og kontrastrikt landskap med kort avstand fra høyfjell til fjord. Brepåvirkning, elveløpsformer og aktive prosesser med tilhørende landformer inngår som viktige deler av naturmangfoldet. Her finnes også rikelige kulturminneverdier.

Sør-Tverrfjordvassdraget

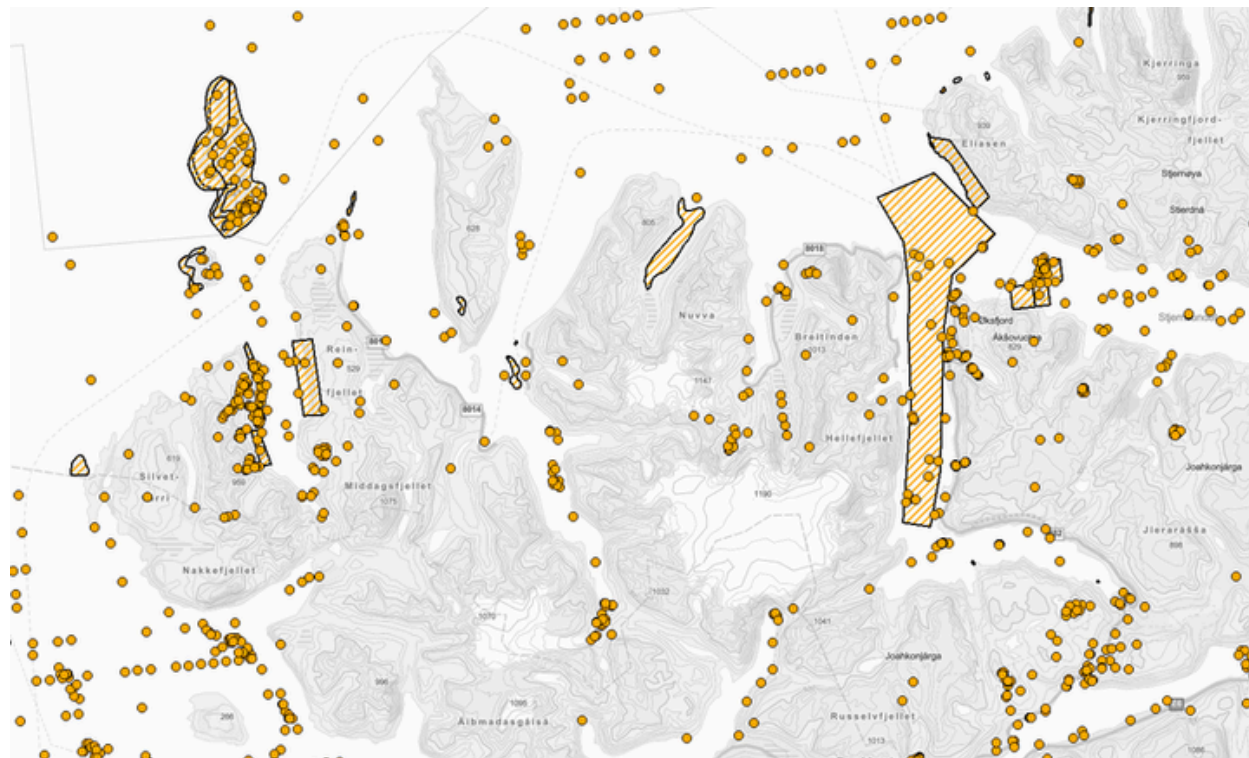
Kystvassdragets bre, elver, myrer og vann drenerer mot nord og er viktige deler av et særpreget, variert og kontrastrikt landskap med kort avstand fra høyfjell til fjord. Vassdragets brepåvirkning, elveløpsformer med aktive prosesser, botanikk, landfauna og vannfauna inngår som viktige deler av naturmangfoldet. Området er viktig for friluftslivet.

Loppa øy og deler av havområdet i Lopp havet marine verneområde

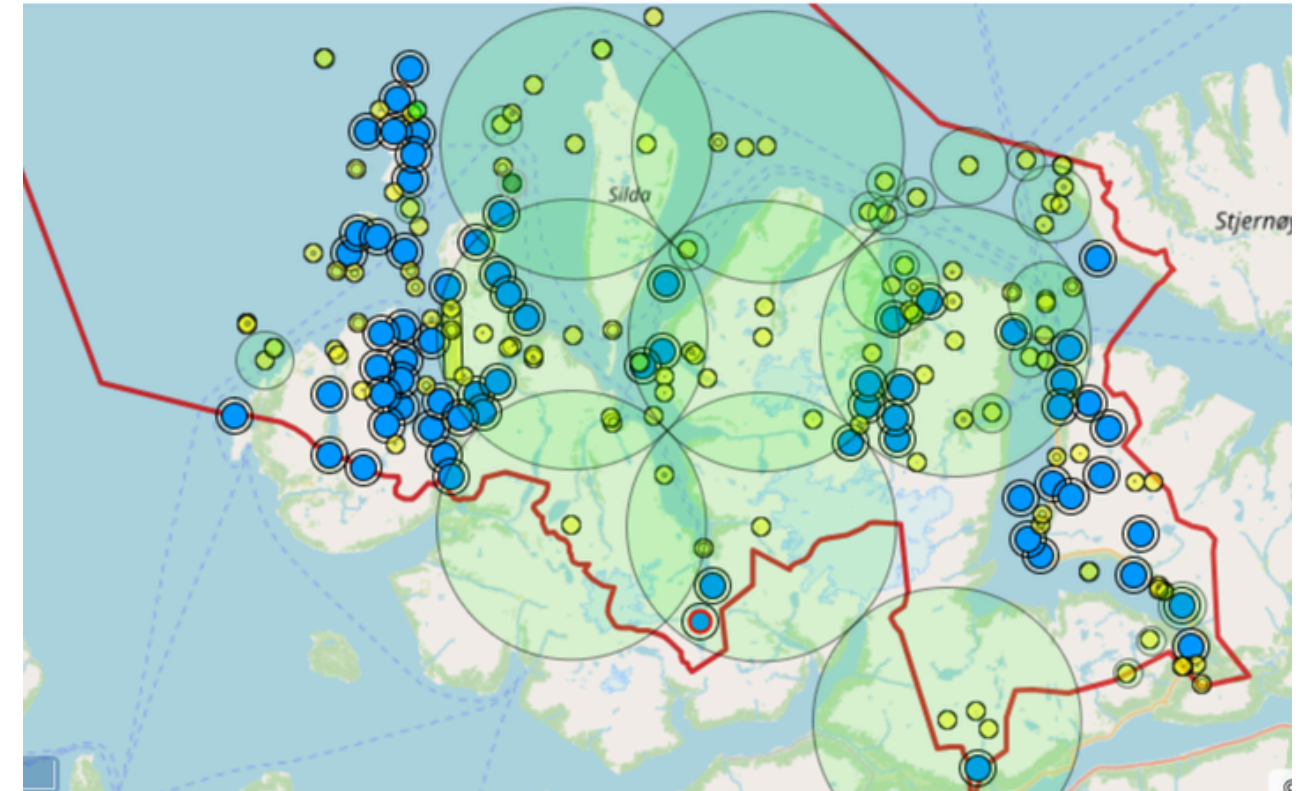
5. Artskartlegging

Det er anslått at det finnes rundt 72 000 arter i Norge utenom bakterier og virus. Av disse er omtrent 47 000 arter påvist, mens rundt 25 000 arter fortsatt er ukjente. Dette gjør arts kartlegging til et svært spennende og viktig felt med direkte relevans for natur- og arealforvaltning. Norge har dessuten hele 976 såkalte ansvarsarter. Dette er arter der 25 % eller mer av den europeiske bestanden finnes i Norge og vi som nasjon har et særskilt ansvar for å ta vare på. Som vi ser av kartet har vi mange av disse i kommunen.

Registrerte ansvarsarter i Loppa

I planperioden har kommunen hatt særlig fokus på å øke kunnskapen om og engasjementet for naturmangfold gjennom opplæring i arts kartlegging. Vi har gjennomført kurs for både barn og voksne om hvordan arter kan identifiseres og registreres i databaser som Artsobservasjoner.no. I tillegg ble det arrangert en egen "Artsjakt" med premier for flest registreringer og for årets beste naturmangfoldsbilde. Skolen ble også involvert gjennom en temadag i arts kartlegging tilpasset elever på 5.–10. trinn. Dette resulterte i at arts kartlegging og naturmangfold ble et tema i naturfagstimene. Vi fikk 300 nye registreringer, og over 100 bilder på de 6 uker vi hadde hovedfokus på dette prosjektet.

Registreringer per 10.11.2025. De blå prikkene representerer oppsamling av flere funn

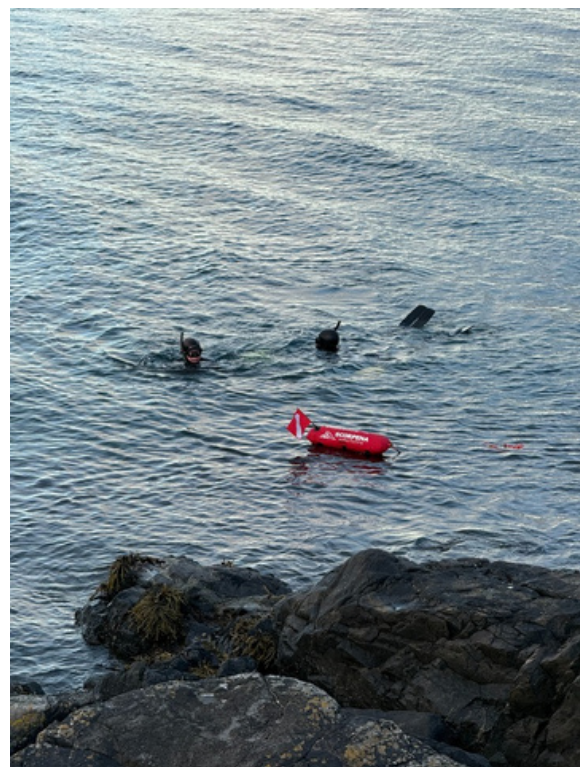

Kursleder Jon Arne Wilhelmsen viser frem fototeknikker for å få frem detaljer hos artene.

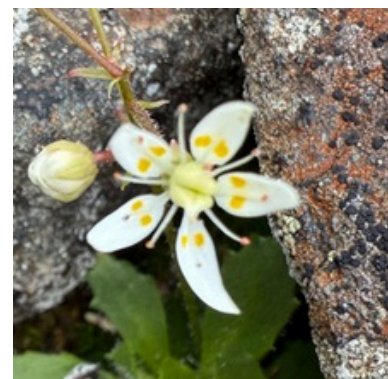
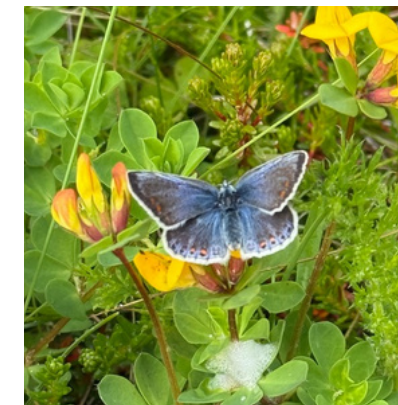
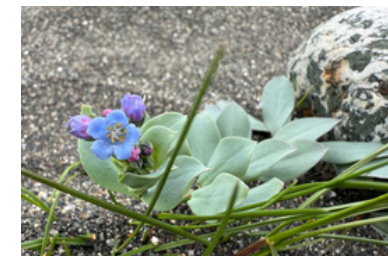
Vi anser “Artsjakten” prosjektet som svært vellykket. Slike tiltak er et godt eksempel på folkeforskning (citizen science), der innbyggere aktivt bidrar til innsamling av kunnskap og data om naturen rundt oss. Når mange mennesker deltar med små observasjoner, kan det skapes et stort og verdifullt datagrunnlag som gir kommunen bedre beslutningsgrunnlag for forvaltning av natur og arealer. Samtidig fører deltakelsen til at flere får et sterkere eierskap og engasjement for naturmangfoldet. Barn og unge som lærer arts kunnskap tidlig, tar med seg nysgjerrighet og bevissthet om naturens verdi videre i livet. Paralelt med kommunens artskartlegging har LoppHAVet marine verneområde et prosjekt for restaurering av tareskog i Øksfjord som også har vært rettet mot befolkning, barn og unge. Denne samlede oppmerksomheten mot naturmangfold og biodiversitet har vært positiv for å skape mer interesse rundt temaet.

Ved å kombinere vitenskapelige metoder med lokal deltakelse, bygger vi bro mellom forskning, forvaltning og lokalsamfunn. Dette bidrar både til bedre kunnskapsgrunnlag for naturmangfold og til å styrke folkehelsen gjennom økt aktivitet og naturopplevelse. Det å komme seg ut på tur, bruke sansene aktivt og legge merke til detaljene i naturen rundt seg, gir både fysisk aktivitet og mental ro. Naturen stimulerer til oppmerksomt nærvær og kan bidra til å redusere stress, styrke konsentrasjonen og øke trivselen i hverdagen. Dermed får kommunen ikke bare bedre kunnskap om naturmangfoldet, men også en befolkning som opplever økt livskvalitet gjennom å være mer ute og oppmerksom i naturen.

Dette er i tråd med de målsettinger vi har satt for kommunen i kommuneplanens samfunnsdel, og vi ønsker å fortsette med slike aktiviteter. Dette kan også være med på å øke kommunens synlighet i markedet for økoturisme.

Bilder fra restaurering av tareskog i regi av LoppHAVet marine verneområde, og Artsjakten arrangert av kommunen i 2025.

Utvalg av bilder fra Artsjakten 2025, tatt av Hilde Bye, Cathrine Jenssen og Stina Pedersen

4. Kulturen i naturen

Loppa kommune har en rik og fascinerende historie som strekker seg langt tilbake i tid. Området har vært bebodd i tusenvis av år, og arkeologiske funn viser spor etter både steinalderbosetninger, samiske og norrøne samfunn. Kommunen ligger strategisk til ved kysten, noe som har gjort den til en viktig del av handelsruter, fiske og kystkultur gjennom århundrene. Funn av bosetninger og fangstanlegg fra steinalder og opp til yngre jernalder vitner om hvordan de første innbyggerne utnyttet de rike naturressursene, særlig havet og jakt på fortidens villreinflokker.

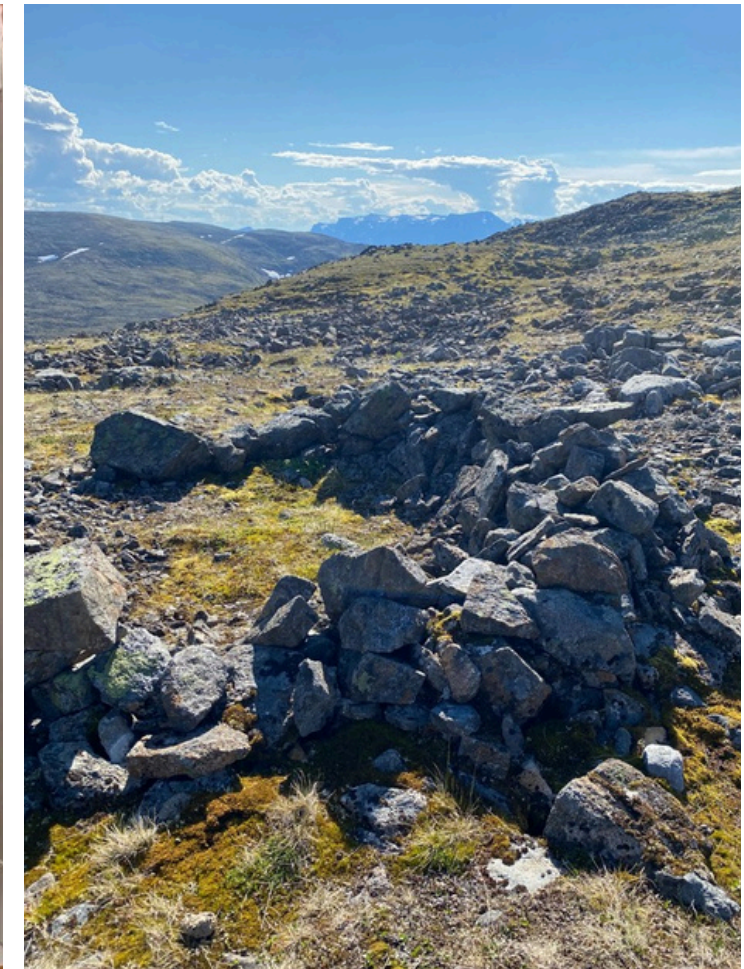
Naturen og friluftslivet er en grunnleggende del av kulturen i Loppa som ellers i Finnmark. Vi bruker den til rekreasjon, matauk og håndarbeidstradisjoner. Bærplukking, jakt, fiske og sanking av naturmaterialer har lange røtter. Slike aktiviteter binder mennesker til årstidene og landskapet, og skaper et levende forhold til ressursene som omgir oss. Den naturbaserte kulturutøvelsen rommer både norske tradisjoner, reindrift og sjøsamisk tradisjon. Både den samiske og den norske kulturarven i Loppa deler et felles grunnlag: en dyp kunnskap om, og respekt for, naturen. Denne helhetlige tilnærmingen bygger på generasjoner med erfaring om bærekraftig bruk av ressursene, og bidrar til å bevare både biologisk mangfold og kulturell identitet.

Loppa sameforening

Under vårt besøk på duodjisenteret til Loppa sameforening på Sandland fikk vi oppleve hvordan gamle teknikker lever videre, samtidig som de tilpasses nye arter og materialer. Et eksempel er garving av fiskeskinns ved bruk av garvestoffer fra seljebark. Prosessen bidrar til å redusere krattskog ved at seljetrærne som bakes gradvis dør tilbake. Også fremmede arter tas i bruk. Pukkellaks, som ellers utgjør en utfordring for lokale økosystemer, har her blitt utnyttet som råstoff. Skinnen garves og brukes i håndverksprodukter. Dette viser hvordan tradisjonell kunnskap kan kombineres med moderne miljøutfordringer for å skape bærekraftige løsninger.

Hvalbeinsplate fra vikingetiden funnet på Loppa øy

Bogastelle i Fruvikdalen datert til jernalderen. Her finnes over 50 slike jaktstillinger for jakt på villrein.

Garving av fiskeskinns ved bruk av garvestoffer fra seljebark

Sammenhengene mellom norsk og samisk kultur

Tradisjonell sjøsamisk kultur er den delen av samisk kultur som har utviklet seg langs kysten og fjordene i Nord-Norge, særlig i Finnmark og Nord-Troms. Livsgrunnlaget har vært nært knyttet til hav, fjord, elver og utmark, og kombinasjonen av fiske og småbruk var bærende. Husholdene drev sesongbasert kombinasjonsnæring der fiske sto sentralt vinter og vår, slått og vedhogst sommerstid, og jakt, bærplukking og sanking om høsten. Sjøsamisk kultur har en rik håndverkstradisjon (duodji), der naturmaterialer som never, bark, bein, tre, skinn og fisk ble brukt til redskaper, klær og bruksgjenstander. Matkulturen bygget på fisk og sjøpattedyr, supplert med melk, kjøtt, bær og urter. Bosettingen fulgte fjordene, ofte i små gårder og grender, og språket var nordsamisk med sjøsamiske særtrekk, men ble sterkt svekket av fornorskningen. Kunnskapen om vær, vind, havstrømmer og fiskevandringmønstre har stått sentralt og ble overført mellom generasjoner.

Den norske kystkulturen utviklet seg parallelt i de samme områdene og hadde mange av de samme trekkene. Også her levde folk av kombinasjonsnæringer, med fiske, småskalajordbruk, husdyrhold og sanking som grunnlag. Håndverk, særlig båtbygging, garnbinding og husflid basert på lokale råstoffer, var viktige elementer, og matkulturen var i stor grad sammenfallende med den sjøsamiske. Over tid utviklet det seg et nært samspill mellom de to kulturene. Mange steder bodde sjøsamiske og norske familier side om side, delte fiskefelt og utmarksområder, og utvekslet både kunnskap, metoder og tradisjoner. Fellesskapet lå i livsformen og i respekten for naturens ressurser, mens egenarten besto i språk, identitet og enkelte kulturuttrykk.

Områdene i Loppa har alltid vært en del av reinens sommerbeiteområder. Først var kulturen preget av jakt på villreinflokker, før reinen ble temmet og holdt i flokker. Disse naturlige forutsetningene har derfor gitt opphav til samspill mellom reindriftssamer og kystbefolkningen. Dette er opphavet til verddekulturen, et system preget av tett vennskap, gjensidig tillit og bytteøkonomi. Tradisjonelt kunne reindriftssamene bytte kjøtt, skinn og andre produkter mot fisk, jordbruksvarer og varer fra kysten. Verddekulturen har vært en grunnleggende del av samfunnslivet i Finnmark og et bindeledd mellom innlands- og kystkulturene.

Sjøsamisk og norsk kystkultur har dermed både egenart og sterke fellestrekk, og de har historisk utviklet seg i tett samspill med hverandre, og med reindriften. I Loppa er disse kulturene vevd sammen gjennom naturgrunnlaget, årstidene og samhandlingen mellom folk. De representerer en unik kunnskap om bærekraftig bruk av naturen, og må derfor sees i sammenheng når man arbeider med å ta vare på både naturmangfold og kulturarv i kommunen. Oversikt over registrerte kulturminner i kommunen kan man finne på kulturminnesok.no.

Kilder:

[Fjordfolket i Kvænangen](#) av Ivar Bjørklund

[Vår folkedrakt](#) av Gry Fors

Nordligefolk.no

[Sjøsamisk bosetting i Frakkfjord](#)

[Friluftslivskartlegging i Loppa](#)

Moderne kulturformidling

Under musikkfestivalen Alperocken, som arrangeres årlig i Øksfjord, er det en familiedag med fokus på samisk kultur og språkformidling. Det har blitt en arena hvor Verddekultur synliggjøres og løftes frem. Her gjennomføres det også duodji workshoper. Reindriftsamene viser også frem hvordan man kaster lasso.

Alperocken har blitt en arena for kulturformidling, og utveksling som synliggjør og viderefører kunnskap om den tradisjonelle bruken av naturen rundt oss. Potensialet for å utnytte denne arenaen for å arbeide enda mer med formidling av naturmangfold og naturens plass i kulturen er stort.

Mattis Oskal viser ungene fra Øksfjord hvordan man kaster med lasso

Verneområdeforvalter for Loppahavet marine verneområde, Anita Holmgren viser frem det marine artsmangfoldet.

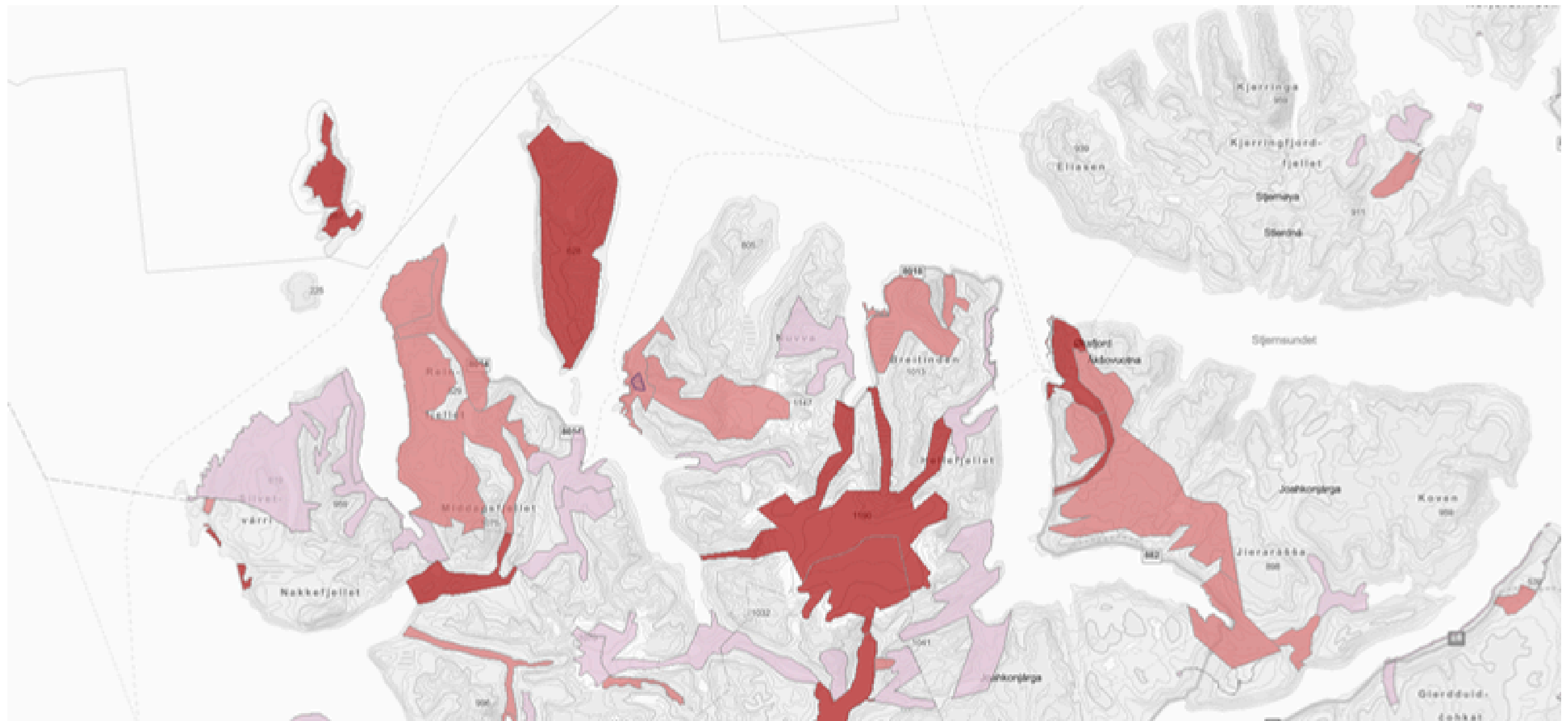
Koftecatwalk som viser frem kofter fra både Loppaområdet og andre steder i Finnmark. Her ble det også vist frem hvordan naturressurser som hvalbein, kråkesølv, reinskin/horn og reveskin er benyttet i detaljer på koftene.

Friluftsliv

Friluftsliv er en stor del av kulturen i vår kommune. Deltakelse i friluftsliv er også godt dokumentert å være helsefremmende. I tillegg er friluftslivet og kunnskap om hvordan man klarer seg selv i naturen viktig for samfunnssikkerheten og evnen til egenberedskap i befolkningen. I 2020 ble det påbegynt en friluftskartlegging i Loppa kommune hvor man begynte kartlegging av de mest populære og viktige friluftsområdene for befolkningen. Resultatene fra denne kartleggingen er publisert som en egen rapport, og er også et kartlag man kan finne på naturbase.no. Rapporten er imidlertid ikke fullført, eller vedtatt. Vi finner også at den er svært mangelfull på enkelte områder, for eksempel bruk på vinteren og sjøområder. Kartleggingen bør revideres og fullføres med supplerende informasjon.

28 områder er kartlagt, og vi ser at flere av områdene henger sammen. Flere av områdene som er naturtypekartlagt som svært viktige er sammenfallende med enkelte av friluftsområdene. 5 av områdene er klassifiserte som svært viktige friluftslivsområder.

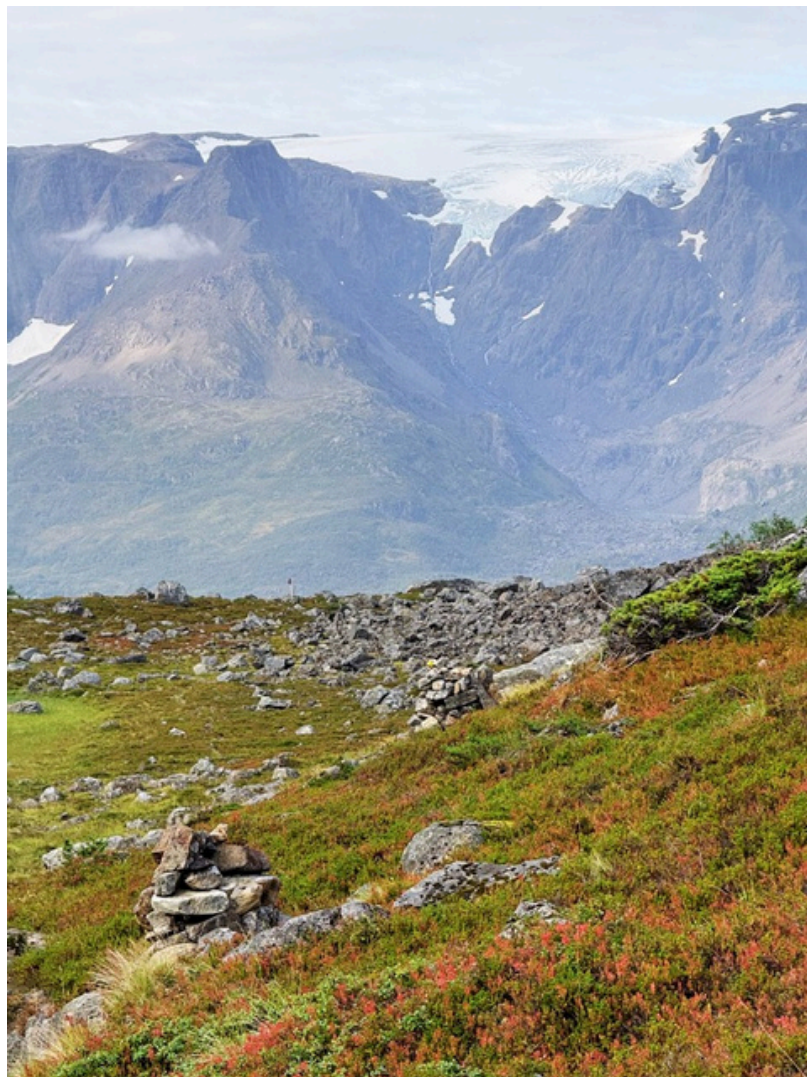
Det er også viktig å merke seg at i Bergsfjord er det et lite område som er skravert på kartet som er et statlig sikret friluftsområde. Et statlig sikret friluftslivsområde er et område som kommunen eller friluftsrådet har sikret gjennom kjøp eller bruksavtale for allmennhetens bruk, med støtte fra staten. Målet er å ivareta viktige friluftslivsområder og forvalte dem slik at de er tilgjengelige og attraktive, og flere får gode muligheter til friluftslivsopplevelser og -aktivitet. Kommunene eller friluftsråd har ansvar for drifts- og tilsynsoppgaver i statlig sikrede friluftslivsområder. Utgangspunktet for forvaltningen av områdene er at de er sikret for allmennhetens friluftsliv. Det finnes egne retningslinjer for forvaltning av statlig sikrede friluftslivsområder, men vi mangler en lokal forvaltningsplan.

Nærturer

Økt oppmerksomhet rundt friluftsliv og naturbasert turisme har de siste årene ført til større ferdsel i naturen, også i områder som tidligere har vært lite besøkt. Dette gir både muligheter og utfordringer. Økt bruk av naturen bidrar til bedre folkehelse, trivsel og lokal verdiskaping, men kan samtidig skape betydelig press på sårbare naturtyper, fugleliv, vegetasjon og økosystemer. Dette gjelder særlig i fjellområder, langs kysten og i urørt natur, hvor slitasje og forstyrrelser raskt kan få varige konsekvenser. Vardebygging er et eksempel på et tilsynelatende uskyldig inngrep som kan ha store negative effekter i sårbare områder og forstyrre kulturminner.

Kommunen må være bevisst hvilke områder som tas i bruk, hvordan ferdsel ledes, og hvilken informasjon som gis til publikum. All tilrettelegging for friluftsliv og turisme skal skje på naturens premisser, og nye stier og tiltak bør fortrinnsvis legges til allerede brukte og robuste områder. Kommunens hovedfokus skal være å tilrettelegge for nærturer og lavterskel friluftsliv som gjør naturen tilgjengelig for flere. Ikke å stimulere til utbredt ferdsel i sårbart terreng som skaper varige sår. Ved å satse på kortreiste naturopplevelser, oppgraderte nærstier og gode informasjonstiltak kan kommunen bidra til både økt livskvalitet og redusert belastning på verdifulle naturområder.

Varde byggt av turgåere langs Perleturstien i Fruvikdalen

Motorferdsel i utmark

Snøscooterkjøring er en etablert del av friluftslivet i kommunen og har både rekreasjonsmessig, kulturell og praktisk betydning for mange innbyggere. Samtidig kan økt motorferdsel i utmark gi utfordringer knyttet til støy, forstyrrelse av dyreliv og slitasje på sårbare naturtyper. Forvaltningen av scooterløyper må derfor balansere behovet for tilgjengelighet og aktivitet med hensynet til naturmangfold og opplevelsesverdi i stille vinterlandskap.

Kommunens mål er å opprettholde et godt tilrettelagt og tydelig merket løypenett som dekker de mest brukte områdene og ivaretar både sikkerhet og naturhensyn. Det kan vurderes moderate utvidelser mot populære fiskeområder, hyttefelt og friluftsområder der dette kan bidra til å redusere ulovlig kjøring. Eventuelle endringer i løypenettet skal bygge på lokal kunnskap, naturfaglige vurderinger og dialog med brukere, grunneiere og forvaltningsmyndigheter.

Kjøring med ATV i barmarkssesongen er ikke ønskelig, da slike kjøretøy skaper omfattende terrengskader som blir stående i mange år og reduserer både vegetasjon og opplevelsesverdi. Kommunen skal aktivt motarbeide ulovlig kjøring og ikke legge til rette for bruk av ATV i utmark.

Bruk av sykkel og elsykkel i utmark anses foreløpig ikke som et problem. Erfaring viser ingen slitasje av betydning. Sykling bidrar til å gjøre naturen mer tilgjengelig for flere og er et godt alternativ til motorisert ferdsel, forutsatt hensynsfull bruk. Dersom omfanget øker betydelig, må det foretas nye vurderinger.

Scooter under nordlys i Øksfjordbotn

Unikt landskap ved NVEs hytter ved 2.vann Langfjordhamn

Retningslinjer for ferdsel og tilrettelegging i naturen

- Tilrettelegging for friluftsliv bør skje i allerede brukte og robuste områder.
- Nye turstier bør ikke legges i sårbar eller urørt natur.
- Inngrep i verdifulle og sårbare naturtyper bør unngås.
- Kommunens fokus bør være å utvikle og vedlikeholde nærturstier og lavterskeltilbud som gir flest mulig tilgang til natur og rekreasjon i hverdagen.
- For stier og områder med økende trafikk, som Perleturstiene, bør det innhentes mer kunnskap om naturmangfoldet langs traséene.
- Ved behov må det iverksettes avbøtende tiltak, endringer i traseer eller sesongbegrensninger for å redusere belastning på naturen.
- Antallet Perleturer skal holdes stabilt. Nye turstier skal bare etableres der det allerede er eksisterende sti med tradisjon for bruk. Vi ønsker ikke å etablere nye helt nye stier i urørt og sårbar natur.
- Fysisk merking av stier bør i størst mulig grad erstattes av digitale verktøy, og dersom stier merkes, skal Merkehåndboka følges.
- Dagens løypenett for snøscooter bør opprettholdes, med mulighet for mindre justeringer eller utvidelser mot populære fiskeområder, hyttefelt og friluftsområder.
- Nye eller endrede scooterløyper skal vurderes ut fra naturhensyn, brukerbehov og lokal medvirkning.
- Kommunen skal ikke legge til rette for bruk av ATV i utmark.
- Skader etter ulovlig motorferdsel skal registreres og følges opp.
- Bruk av sykkel og elsykkel i utmark tillates, men må skje med hensyn til natur og andre brukere. Dersom økt ferdsel med sykkel gir målbare negative konsekvenser, skal tiltak vurderes.
- Alle som ferdes i naturen har ansvar for å opptre aktsomt og forberedt. Det innebærer å sette seg inn i vær- og føreforhold, samt gjeldende skredvarsler, før man legger ut på tur.
- Ferdsel i naturen skal skje etter prinsippet om sporløs ferdsel. Alle skal bidra til å unngå slitasje og varige spor, og opptre slik at natur og opplevelsesverdi bevares for andre.

Gapahuken på Andsnes, satt opp av grendelaget og base for stedets Perleturer

Del 2 Trusselbildet for
naturmangfoldet

6. Arealendringer

Tap og endret bruk av areal anses globalt som den største trusselen mot naturmangfold.

Arealnøytralitet

Naturavtalen og nasjonale føringer peker alle i retning av arealnøytralitet som et viktig prinsipp i arbeidet med å stanse tapet av naturmangfold. Arealnøytralitet innebærer at ny arealbruk i størst mulig grad skal skje gjennom transformasjon, fortetting eller gjenbruk av allerede utbygde eller påvirkede arealer, slik at det samlede naturtapet begrenses.

For en distriktskommune som Loppa, med behov for vekst, utvikling, tilrettelegging for næringsvirksomhet og bosetting, vil det være nødvendig å balansere idealet om arealnøytralitet med reelle behov for ny arealbruk. Det betyr at kommunen må legge til rette for en arealpolitikk som både ivaretar naturverdier og gir rom for utvikling. Prinsippet om arealnøytralitet skal ikke forstås som et absolutt forbud mot ny arealbruk, men som et mål om å minimere unødvendig arealpress, og sikre at nye inngrep vurderes grundig, med særlig vekt på naturens egenverdi og økosystemenes funksjon.

For å kunne ta kunnskapsbaserte beslutninger om arealbruk og ivareta naturmangfoldet i kommunen, er det avgjørende å ha et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag. I dag er det betydelige kunnskapshull, særlig i områder hvor det er et potensial for utbygging eller annen arealpåvirkning.

Loppa kommune ønsker derfor å styrke innsatsen for målrettet kartlegging av naturmangfold i pressområder, slik at vi i større grad kan identifisere og dokumentere områder med særlig høy naturverdi. Dette gir oss bedre forutsetninger for å prioritere bevaring av de mest verdifulle naturtypene og leveområdene, og samtidig vurdere hvor det eventuelt kan være mulig å legge til rette for utvikling med mindre økologisk konsekvens.

Kartleggingen skal støtte opp under kommunens mål om en mer arealnøytral utvikling, og sikre at naturhensyn integreres tidlig i planprosessene. Arbeidet må bygge på nasjonale kartleggingsmetoder og tilgjengelige data fra Artsdatabanken, Miljødirektoratet og andre relevante kilder. Ved behov vil kommunen også vurdere å innhente ny feltbasert kunnskap i samarbeid med fagmiljøer.

Arealformål og hensynssoner

I reguleringsplaner kan kommunen fastsette planbestemmelser både til arealformål og hensynssoner. Kommunen kan fastsette bestemmelser for å sikre naturtyper og annen verdifull natur, samt retningslinjer for særlige drifts- og skjøtselstiltak innenfor arealformålene. Se [plan- og bygningsloven § 12-7](#) nr. 6 og nr. 9.

Kommunen kan for eksempel vise områder med verdifullt naturmangfold som hensynssone med særlig hensyn til naturmiljø etter [plan- og bygningsloven § 11-8](#) bokstav c. Det må angis hva som er miljøinteressen i sonen.

- For eksempel kan det være aktuelt å sette av en hensynssone for å synliggjøre bestemte leveområder eller funksjonsområder for arter. En lik hensynssone kan ha retningslinjer som sier at det ikke bør gjøres inngrep av hensyn til områder som er kjente funksjonsområder for nærmere angitte arter.
- Et annet eksempel kan være retningslinjer for å synliggjøre behovet for skjøtsel av områder.

Hensynssone for særlige hensyn til naturmiljø kan også markere områder kommunen vil prioritere å ivareta klimahensyn. Kommunen kan da gi retningslinjer til sonen, for eksempel om at det ikke bør gjøres inngrep av hensyn til klimagassutslipp.

Kommunen må ha oppdatert og nøyaktig kunnskap om naturtypelokalitetene for å planlegge arealbruk og anleggsarbeid. Kommunen kan fastsette bestemmelser som krever at tiltakshaver bekoster nærmere undersøkelser av miljøforhold før en reguleringsplan gjennomføres, etter [plan- og bygningsloven § 12-7](#) nr. 12.

Det finnes også en egen hensynssone for å synliggjøre områder hvor det er viktig å ta spesielle hensyn til friluftsliv. Til slike hensynssoner er det kun mulig å lage retningslinjer som er førende for kommunens egen praktisering av sektorlovverk og annen forvaltning. En slik retningslinje vil være grunnlag for avveininger når kommunen fatter vedtak etter sektorlovverk eller som ledd i egen virksomhet.

Dette er momenter kommunen må vurdere i arbeidet med kommuneplanens arealdel, og kommende reguleringsplaner.

Planrevisjon - “planvask”

Planrevisjon er et aktuelt tema nå som kommunen skal lage en ny arealplan og gå igjennom gamle reguleringsplaner. Reguleringsplaner som ikke er iverksatt, og hvor det ikke er gitt byggetillatelse, kan oppheves dersom det foreligger ny kunnskap eller endrede samfunnsforhold. Dette gjelder for eksempel dersom nyere kartlegginger viser at planlagte utbyggingsområder ligger i viktige naturtyper, leveområder for truede arter, områder med stor betydning for friluftsliv, eller i reindriftsområder. Slik ny informasjon gir kommunen et tydelig og lovlig handlingsrom til å endre eller oppheve planer som ikke lenger er i tråd med dagens verdier og hensyn. Å bruke dette handlingsrommet aktivt er en sentral del av planvasken, og bidrar til en mer kunnskapsbasert og ansvarlig arealforvaltning.

Føringer til arealforvaltningen i kommunen

Vi har ansvar for å bevare og styrke biologisk mangfold, naturtyper og økosystemer i kommunen. Det er et ansvar vi har gjennom at kommunene skal forvalte arealene i Norge. Vi blir dermed forpliktet til å følge opp nasjonale forpliktelser i blant annet Naturavtalen. Arealbruk skal være kunnskapsbasert og i tråd med prinsippet om arealnøytralitet.

Retningsgivende prinsipper:

- Naturen skal tas hensyn til før det fattes arealbeslutninger. Før nytt areal tas til utbygging skal det dokumenteres og begrunnes hvorfor man ikke kan benytte allerede utbygd areal andre steder i kommunen med mindre naturinngrep.
- Bygge på allerede nedbygd areal først (fortetting og transformasjon)
- Begrense inngrep i områder med sårbare og verdifulle naturtyper.
- Det skal tas hensyn til viktige områder for kulturutøvelse og friluftsliv i arealplanlegging og reguleringsarbeid.
- Det skal tas hensyn til økologiske korridorer og sammenhenger som er viktig for naturmangfoldet.
- Det skal gjennomføres planrevisjon av alle reguleringsplaner som ikke er iverksatt.
- Unngå å tilrettelegge for turstier i sårbar, urørt natur. Kommunens fokus skal være på å tilrettelegge for nærturer

Områder som er identifisert som særlig viktige naturtyper med nasjonal, regional eller lokal verdi for naturmangfold eller friluftsliv bør gis status som "naturhensynsområder" i arealplanen.

Identifiserte pressområder

Kommunen har store arealer som ikke er kartlagt med tanke på naturtyper og arts mangfold. Siden arealendringer er den største trusselen mot naturmangfoldet er det naturlig å prioritere nye kartlegginger i områder som er utsatt for utbyggingspress. I tillegg ser vi på områder som er særlig utsatt for forurensing, fremmede arter eller annet press fra menneskelig påvirkning. Vi har vært tett på prosessen med medvirkning og innspill til kommunens nye arealplan. Følgende pressområder er identifisert:

- Finnes - her er mulig areal for utvikling av næringsliv, campingplass eller boliger tett på kommunesenteret
- Sandbakken og Nuvsfjordbotn - her eksisterer det gamle reguleringsplaner for næringsområde som ikke er iverksatt og bør igjennom en planvask etter nye kartlegginger ble gjort i 2020.
- Silda - har vært nevnt i prosjekt for vindkraft i kommunen og det har vært mangel på god informasjon om konsekvenser av vindkraftutbygging for naturmangfoldet
- Perleturstiene - øker trafikken ut i naturen kan det gi påvirkning av naturmangfold. Her er det behov for mer kunnskap om hvilket naturmangfold som befinner seg langs de mest populære stiene, og om det bør iverksettes tiltak for å redusere konsekvensene av økt ferdsel på naturmangfoldet.
- Sør-Tverrfjordvassdraget - her er ønske om hytteutbygging, samtidig er vassdraget vernet men vi har lite kunnskap om naturtyper og naturmangfold i hele dette området.
- Langfjordhamn - kraftutbygging
- Sjøområdene våre - dette området hvor det er størst press på arealene i kommunen
- Øksfjordbotn - her er stort potensiale for videreutvikling av hyttefelt og annen turismeaktivitet

Honningknoppurt er en vakker blå/lilla blomst som desverre sprer seg raskt og ukontrollert. Særlig finner vi de spredt rundt hager og grøftekanter som ikke klippes jevnlig. Fraflytting og mindre stell av hageområder utgjør økt trussel for spredning.

7. Fremmede arter

FNs naturpanel (IPBES) har kunngjort at fremmede arter er én av de fem største driverne bak dagens tap av naturmangfold. De fastslår at 60 % av de kjente globalt utrydda artene har fremmede arter som en sentral årsak til at de ble utrydda. [Oppdatert fremmedartsliste](#) ble publisert i 2023 av Artsdatabanken. De har vurdert risikoen til 2 342 fremmede arter, og av dem utgjør 441 en høy eller svært høy risiko. I Finnmark er 203 av disse artene observert, rundt 40 av disse er av svært høy risiko.

Innbyggeransvar

Som hageeier har du lov til å ha fremmede arter i hagen, men du har også ansvar for å passe på at plantene ikke sprer seg ut av hagen din. Du må følge [Forskrift om fremmede organismer](#). Det finnes to lister å følge med på; [fremmedartslista](#) og forbudslista i forskriften.

Fremmedartslista, som lages av Artsdatabanken, gir en oversikt over hvor skadelige fremmede arter kan være for naturen, men denne sier ingenting om det er lov eller forbudt å innføre, selge eller bruke en art. Forbudslista derimot, som Klima- og miljødepartementet er ansvarlig for og er forskriftsfestet, sier hvilke arter som faktisk er forbudt.

Hageplanter kan spre seg ut av hagen på ulike måter. Frø og plantedeler kan følge med regn og vind, eller spres videre av fugler og andre dyr. Også vi mennesker bidrar, noen ganger uten å vite det. Når hageavfall dumpes i naturen, kan fremmede arter slå rot og spre seg. Dette er forbudt etter forurensningsloven § 28 og naturmangfoldloven § 30. Bruk heller kommunens avfallsløsninger for hageavfall. Vær oppmerksom på at frø og jordrester også kan bli med på kjøretøy, redskap eller når jord flyttes.

Det er ikke bare plantene selv som sprer seg. Med dem kan det følge med små blindpassasjerer, skjulte organismer i jorda eller på bladene. Noen av disse kan være skadelige, og vi oppdager dem kanskje først når plantene visner eller blir syke. Når en plante havner på avveie, kan slike blindpassasjerer bli med på lasset og overføre sykdommer til våre naturlige arter og økosystemer.

Lokale kartlegginger

Gjennom befaringer sommeren 2025 observerte vi flere områder preget av fremmedarter som er i ferd med å spre seg ukontrollert. Det er behov for ytterligere kartlegging og fokus på forebygging og bekjempelse. Kommunen kan bidra med informasjon og rådgivning til grunneiere. Fremmede arter kan også få et økt fokus i "Artsjakten" i de kommende årene slik at vi får et bedre kunnskapsgrunnlag på området.

I Loppa er det til nå registrert og dokumentert forekomst av 10 fremmede arter. Du kan klikke på artsnavnet og komme inn på nærmere beskrivelse a hver plante.

- [Tromsøpalme](#)
- [Mink](#)
- [Sitkagran](#)
- [Honningknopurt](#)
- [Kjempebjørnekjeks](#)
- [Bergfuru](#)
- [Rynkerose](#)
- [Hagelupin](#)

Trolig er det store mørketall, og alle kan bidra med å [rapportere inn observasjoner av fremmede arter](#) på samme måte som vi har registrert arter gjennom Artsjakten på artsobservasjoner.no. [Her finner du råd om hvordan du kan bidra i kampen mot fremmede arter som skader naturen vår](#)

[Miljødirektoratet har også laget egne hagevettregler som er nyttig for hageeiere å sette seg inn i.](#)

Pukkellaks

Selv om denne planen kun tar for seg naturmangfold på land er det verdt å nevne pukkellaks i kommunens vassdrag og innsjøer. Her finnes det gode dokumenterte tiltak som feller og fangst i elvene før de kommer opp for å gyte i vannene. Sommeren 2025 ble det satt opp pukkellaksfeller både i Sør-Tverrfjord og Vassdalselva. Det er også gjort funn av lakseabbor i Vassdalsvannet. Så lenge fisken tas i havet eller tidlig i sesongen er den fortsatt god matfisk. Formålet med fellene er å hindre at fisken går opp i elvene og gyter.

Tromsøpalmer og Kjempebjørnekjeks vokser blant annet i Bergsfjord

Sitkagran finnes flere steder i kommunen og er uønsket fordi den fortrenger andre arter og sprer seg ukontrollert.

8. Forurensing og forsøpling

Forsøpling og forurensning utgjør en alvorlig trussel mot naturmangfoldet i Loppa kommune. I vårt sårbare kystlandskap ser vi tydelige spor etter menneskelig påvirkning. Flere områder bærer preg av tidligere tiders ulovlige avfallsdeponier, der ulike typer søppel fortsatt forringer miljøet og utgjør fare for dyrelivet. Det finnes også eksempler på søppel og avfall som er hensatt på private eiendommer som kan utgjøre en trussel for naturmangfoldet gjennom forurensing og at dyr kan skade seg.

I tillegg er marin forsøpling langs kystlinja et økende problem, særlig i form av plast og annet avfall som driver i land med havstrømmene. Mye av dette stammer fra byggeprosjekter, fiskeflåten, trålere, oppdrettsnæringen og annen maritim virksomhet. Dette bidrar til å ødelegge viktige økosystemer langs kysten og i fjordene. Dette utgjør en konkret trussel mot både artene som lever i området og det økologiske samspillet som er avgjørende for et bærekraftig naturmangfold i kommunen.

Forurensar betaler?

Prinsippet om at "forurensar betaler" er et grunnleggende miljøprinsipp både i norsk og internasjonal miljøforvaltning. Det betyr at den som forårsaker forurensning eller miljøskade, har ansvar for å dekke kostnadene knyttet til opprydding, forebygging og eventuelle miljøkonsekvenser.

Forurensaren skal betale for tiltak som begrenser eller fjerner forurensningen, for eksempel opprydding etter ulovlig søppeldeponering eller plastforsøpling i havet. Dette har en forebyggende effekt. Ved å gjøre det dyrt å forurense, gir prinsippet et økonomisk insentiv til å unngå forurensning i utgangspunktet. Det skal være billigere å gjøre ting på en miljøvennlig måte enn å rydde opp i ettertid. Prinsippet sørger for at samfunnet og skattebetalerne ikke sitter igjen med regningen, men at den havner hos den ansvarlige.

Dette prinsippet er forankret i forurensningsloven og brukes aktivt av myndigheter i forurensningssaker. Selv om dette er både logisk og rettferdig gir det noen praktiske utfordringer i realiteten.

Mange miljøskader ble påført naturen lenge før dagens regelverk og kontrollsystemer kom på plass. Det finnes ofte ingen registreringer eller bevis på hvem som dumpet avfallet, og heller ingen vitner eller arkivdata som kan identifisere ansvarlige. Selv om man skulle finne en mistenkt forurensar, er det ofte juridisk vanskelig å holde dem ansvarlig. Lover har foreldelsesfrister, og beviskravene er strenge.

Når det ikke er mulig å håndheve "forurensar betaler", faller ansvaret ofte på:

- Kommunene, som må bruke tid og penger på opprydding.
- Frivillige og lokalsamfunn, som tar initiativ til ryddeaksjoner.
- Statlige støtteordninger, som Miljødirektoratets tilskudd til opprydding av marin forsøpling.

Hvis man i dag oppdager et gammelt bilvrak i et vann, eller rester av et ulovlig søppeldeponi, vil det mest realistiske være at kommunen eller staten går inn med midler til opprydding. Da det vil være vanskelig å finne den ansvarlige. Slike saker blir fort dyrt i små kommuner. For å unngå slike store utgifter for fellesskapet må kommunen ha en strammere kontroll, overvåking og prioritere holdningsskapende arbeid i dag.

Bilvrak hentet opp fra Hummelviksvannet i Bergsfjord

Renovasjon

I planprosessen har vi reist rundt i kommunen og dokumentert områder hvor det foregår ulovlig deponering og brenning av søppel. Dette skjer på steder hvor det er vanskelig for kommunen å holde oppsyn, og det er ikke mulig å dokumentere hvem som står bak. Kommunen vil derfor ha et skjerpet fokus på holdningsskapende arbeid, sette opp flere skilt ved kjente områder som opplyser om straffeansvaret, samt øke kontroll. Enkelte steder vil det være nødvendig å foreta opprydding på ulovlige deponier. I så og si i hele kommunen er det eksempler på jernskrap og annet avfall som er hensatt i natur og på private eiendommer som må fjernes.

Det blir viktig forebyggende arbeid å sørge for at alle stedene i kommunen har gode renovasjonsløsninger for å forhindre at innbyggere tar ulovlige snarveier for å kvitte seg med avfallet. De fleste ønsker nok å gjøre det som er lovlig. Noe av problemet skyldes at det er utfordrende for innbyggerne i enkelte områder å komme seg til avfallsmottaket i Øksfjord på grunn av båtrotene. I tillegg er det svært høye priser for å frakte avfall med hurtigbåt.

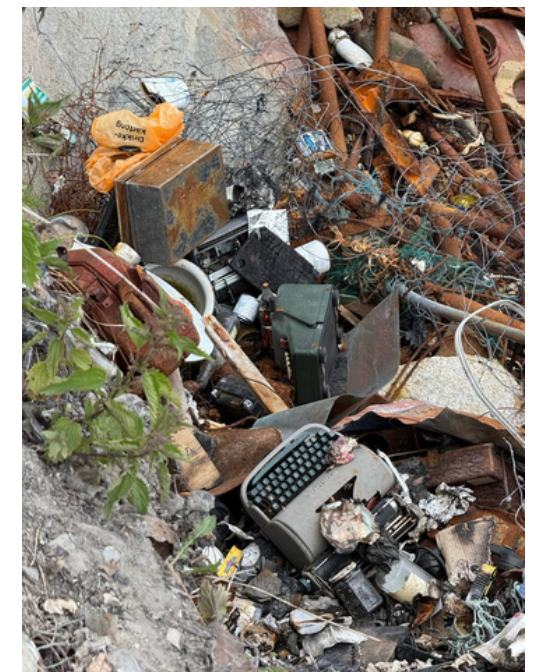
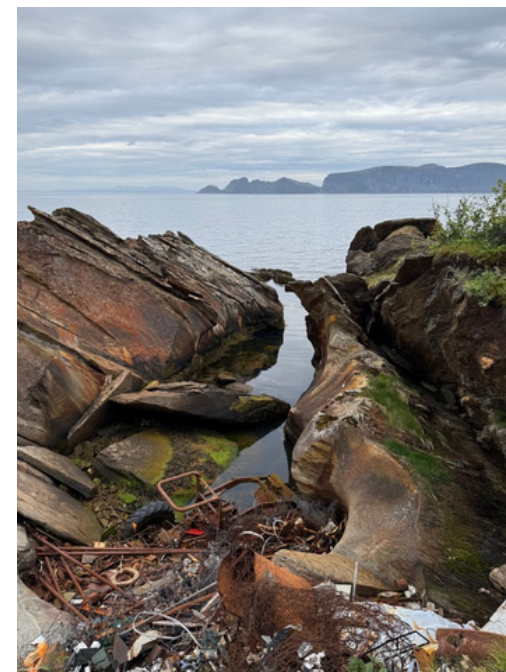
Renovasjon skal gå til selvkost, og prinsippet med at forurensere skal betale tilsier at utgiftene må tas av den enkelte innbygger for hverdagsavfallet, mens kommunens ansvar er å rydde opp eierløst avfall og håndheve lovverket. Kommunen bør i større grad sørge for at alle boliger og fritidsboliger er tilknyttet renovasjonsordninger, og bistå bygdelagene med å koordinere ryddeaksjoner. Kommunen kan også benytte seg av tvangsmuligheter i lovverket og jobber nå med å utarbeide tydeligere interne retningslinjer for dette. Kommunen skal utarbeide avfallsplan for havner og interne retningslinjer for håndtering av forsøpling og forurensingssaker iløpet av planperioden.

Til nå identifiserte områder:

- Sør-Tverrfjord: hensatt avfall både på private eiendommer og FEFO tomt.
- Loppa øy: dokumentert brenning og dumping av søppel
- Bergsfjord: dokumentert lokasjon for brenning og dumping av søppel
- Sandland: hensatt avfall både på private eiendommer og FEFO tomt.
- Langfjordhamn, Skavnaak og Andsnes - dokumenterte lokasjoner for brenning og dumping av søppel
- Øksfjord: hensatt avfall både på privat og kommunale tomter
- Ullsfjord - båtvrak

Ulovlig villfylling på Loppa øy hvor søppel i åresvis har blitt dumpet rett i sjøen og det marine verneområdet.

9. Klimaendringer

Arter og økosystemer blir allerede negativt påvirket av klimaendringene. Tap av naturmangfold og dårligere økologisk tilstand gir økte utslipp som igjen forsterker klimaendringene, dette bidrar til naturtapet. Klimaendringer og naturtap påvirker hverandre og gir risiko for en selvforsterkende utvikling.

Klimaendringer - hva kan vi forvente?

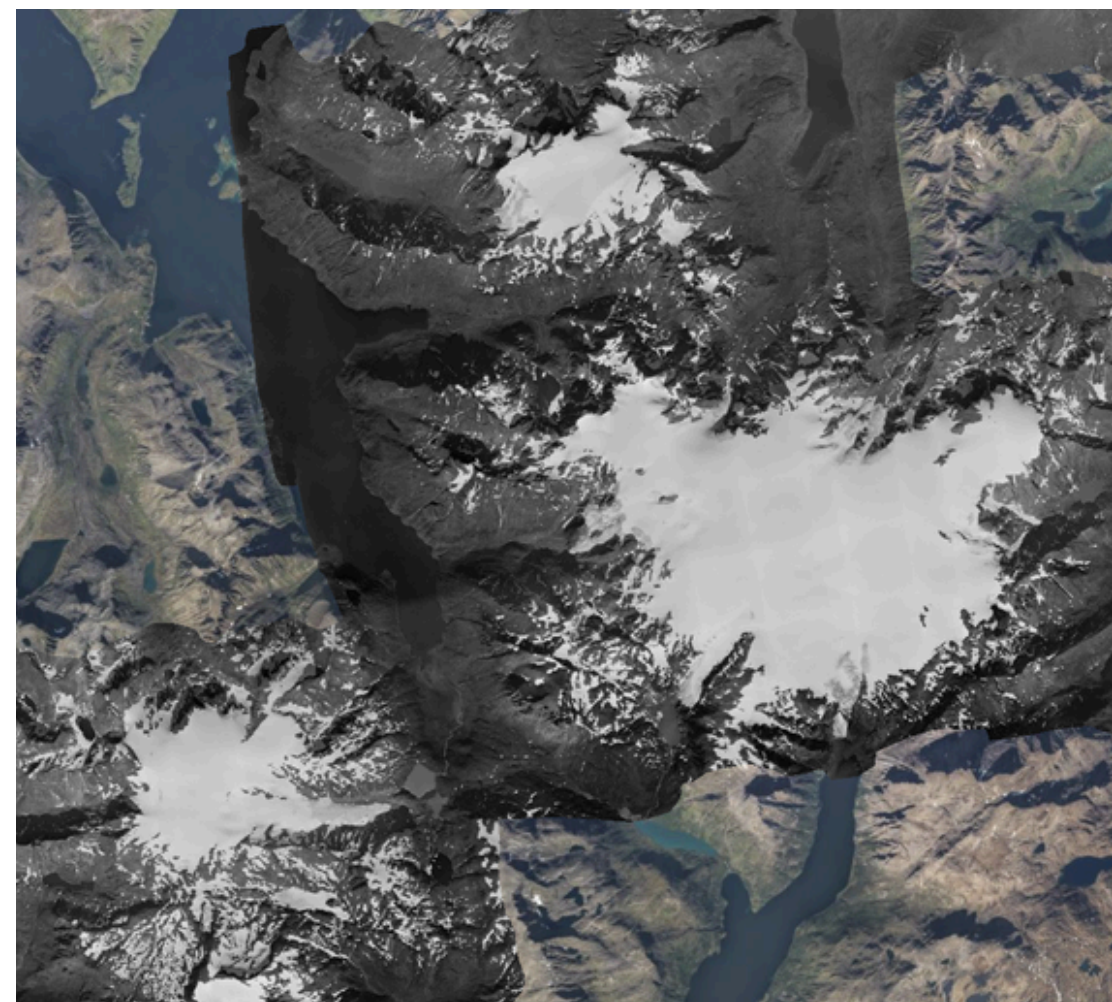
Fremtidige klimaberegninger viser at Finnmark blir betydelig varmere i løpet av dette århundret. I kyst- og fjordområdene vest for Laksefjorden er det ventet en gjennomsnittlig temperaturøkning på rundt 5 grader. Gjennomsnittlig temperatur ved målestasjonen i Nuvsvåg er på 3,4 grader per 2025. Dette er den varmeste målestasjonen i fylket.

- Vinteren vil varmes mest opp, for hele fylket anslås en økning på 5 grader. Vintersesongen vil bli omtrent 1,5 måned kortere og antall nullgradspasseringer øker.
- Sommeren forventes en gjennomsnittlig temperaturøkning på 3,5 grader. Sommersesongen vil bli omtrent 6 uker lengre og vi vil få omtrent 25 flere døgn med temperaturer over 25 grader.
- Vekstsesongen (tiden planter kan vokse) blir 1–2 måneder lengre, mest i de ytre kystområdene.

Dager med svært lave temperaturer om vinteren vil bli sjeldnere.

Vi kan også forvente flere episoder med kraftig regn eller snø, og når de kommer, vil de være mer intense enn før. Nedbørmengden i slike døgn kan øke med omtrent 25 %, og for kortere perioder (under et døgn) kan økningen være enda større. Det beregnes en betydelig reduksjon i snømengdene og antall dager med snø, særlig nær kysten fordi snøen vil tine flere ganger i løpet av varmeperioder på vinteren. Noe som samlet kan gi opptil 3–4 måneder kortere snøsesong. Det er observert stor brereduksjon på de isbreer som er i vår kommune.

Usikkerheten i fremskrivningene for vind er stor. Her er det lokale observasjonene i kommunene den beste informasjonen vi har å lene oss på. Det er derfor relevant for kommunen å holde oversikt over værforhold. Enkelte nyere klimamodeller anslår en økning i ekstremvind i arktiske områder, særlig om høsten og vinteren, fordi isflaten minker og gir vinden mer kraft til å påvirke havoverflaten.

Man ser tydelig forskjell på breene i kommunen fra flyfoto i 1976 (øverst) sammenlignet med 2024 (nederst)

Konsekvenser av ekstrem nedbør og utvasking av sedimenter i havet

Nedbør

Årsgjennomsnitt for nedbør ved målestasjonen i Nuvsvåg er på 1705 millimeter. Dette er mer enn dobbelt av den gjennomsnittlige enn nedbøren målt på andre målestasjoner i Finnmark. Klimatisk sett ligner vi mer på kommunene i Troms enn på resten av Finnmark. I Langfjordbotn er nedbørsmengden omtrent en tredel av det vi får her. Fjellene i Loppa utgjør et værskille i fylket er grunnen til at resten av Finnmark er tørr. Vi får den siste påvirkningen fra det varme vannet i Golfstrømmen, og de kalde vindene presser fuktigheten mot fjellene våre. Før skyene beveger seg videre, slipper de ut regn og snø her, og fortsetter deretter som kald og tørr luft over resten av Finnmark. Siden mesteparten av Finnmark ikke har kystnære fjell, passerer fuktigheten gjennom uten å gi særlig nedbør.

Årsnedbøren i Finnmark er ventet å øke med 10% innen slutten av århundret. Endringen vil variere med årstid:

- Vinter: ca. 5 % mer nedbør
- Vår: ca. 10% mer i gjennomsnitt, men liten eller ingen endring på kysten
- Sommer: ca. 25 % mer
- Høst: ca. 20 % mer

Det er forventet at episoder med kraftig nedbør øker vesentlig i nedbørmengde i alle årstider. Nedbørmengden for døgn med svært kraftig nedbør forventes å øke med 15 %. Antall døgn med kraftig nedbør (minst 20 mm nedbør per døgn) forventes å øke lite. For varigheter kortere enn ett døgn forventes enda større økning i både nedbørmengde og hyppighet.

Forekomsten av tørke øker over store områder, og vi må forvente tørrere forhold i bakken i sommersesongen. Om sommeren vil perioder med unormalt lite nedbør og høy fordampning øke i enkelte områder fram mot slutten av århundret. Også perioder med unormalt lav vannføring om sommeren forventes å bli noe lengre mot slutten av århundret. Konsekvenser av tørke inkluderer lyng- og skogbrann, skader på økosystemer, problemer med vannforsyning, redusert potensiale for vannkraftproduksjon, utfordringer for settefiskanlegg og økt behov for jordbruksvanning.

Skisesongen er definert som antall dager med snødybde på omtrent 25 cm eller mer. Også for framtiden beregnes det en betydelig reduksjon i snømengdene og tre måneder kortere skisesong i gjennomsnitt for fylket. Det vil bli flere smelteepisoder om vinteren som følge av økning i temperaturen og flere nullgradspasseringer. Dette kan representere alvorlige habitatsendringer for mange dyrearter

Kilde: [Klimaservicesenter.no](https://klimaservicesenter.no)

Påvirkning for naturmangfoldet

Noen økosystemer hjelper med å takle ekstremværet som følger med klimaendringene. For eksempel kan skog og kantvegetasjon langs bekker og elveløp hindre skred og erosjon, mens våtmarker som finnes på steder som blir jevnlig oversvømt kan fange opp og lagre vannet.

Å bevare økosystemene, både i omfang og i god tilstand, er derfor en forutsetning for en klimarobust og bærekraftig utvikling og et viktig premiss for den grønne omstillingen. Temperaturen i Arktis øker fire ganger raskere enn det globale gjennomsnittet, noe som gir tydelige biologiske effekter.

Varmere klima gir flere frostfrie dager og økt fotosynteseperiode, noe som kan føre til raskere tilvekst og tettere krattskog. Krattskog kan rykke inn i områder som i dag er åpne vidder, myrer eller fjellhei, fordi varmere klima gir bedre overlevelse for busker. Noen arter som tåler mildere vintre (f.eks. rogn, selje) kan få større utbredelse på bekostning av mer kuldetilpassede arter.

Vidde- og myrområder kan gro igjen, noe som endrer leveområder for arter som er avhengige av åpne habitat (f.eks. heilo, vipe, lirype). Tettere krattskog kan gjøre det vanskeligere for reinen å beite lav og annen vinterføde, og kan forandre trekk- og flyttleier. Noen pollinatorer kan få økt tilgang til nektarressurser fra krattblomster, mens andre mister viktige åpne blomsterenger. Økt mengde krattskog er direkte knyttet til tap av andre plantearter og nedgang i artsrikdom på de berørte stedene. Økt krattskog kan redusere leveområder for arter som lirype, som er avhengig av åpne vidder og lavheier, men kan gi flere skjulesteder for arter som hare.

Gjengroing og utbygging av myrer utgjør en trussel for kvaliteten på drikkevannet vårt da disse leverer naturlig filtrering. Mens økt krattskog bidrar med økt tilførsel av organisk materie i drikkevannet som kan gi bedre vekstvilkår for alger og bakterier.

Mindre åpent landskap kan endre den visuelle opplevelsen av Finnmarksvidda og kystområdene, som tradisjonelt har vært preget av åpenhet og store horisonter.

Mildere vintre kan gi bedre overlevelse for insektarter som angriper busker og trær (f.eks. bjørkemålere). Mildere vintre gir også mer isdannelse i snøen kan gjøre det vanskeligere for både småvilt og reinsdyr å finne mat og unngå rovdyr.

Områder med størst temperaturøkning, som arktiske strøk, opplever både flest artsgevinster og flest artstap, altså høy dynamikk. Det betyr at lokale økosystemer kan endre seg raskt. I Loppa har vi flere av disse naturtypene som er sårbare for økt krattskog, som boreal hei. Når vi ser på gamle bilder fra kommunen, og snakker med innbyggere forteller de aller fleste om at det var langt mindre selje og bjørkekratt bare for noen tiår siden enn det er i dag.

Kilde: [García Criado, M., Myers-Smith, I.H., Bjorkman, A.D. et al. Plant diversity dynamics over space and time in a warming Arctic. Nature 642, 653–661 \(2025\).](#)
<https://doi.org/10.1038/s41586-025-08946-8>

Eksempler på gjengroing av krattskog fra Bergsfjord. De øverste flyfotoene er fra perioden 1946-1960. Nederst er fra 2024 og 2025.

Varmere hav kan føre til at noen arter (f.eks. torsk) trekker nordover eller endrer gyteområder, mens andre, som pukkellaks og makrell, kan øke i forekomst. Dette ser vi allerede i Loppa.

Høyere vanntemperatur og lavere vannføring om sommeren kan stresse arter som røye og ørret, og i noen tilfeller redusere bestanden. Havforskningsinstituttet har iverksatt et forskningsprosjekt på sjørøye i 2025 som vi vil følge med på. Loppa er en kommune med mye lakseoppdrett og flere anadrome elver. Vi har også et marint verneområde og nærhet til Altaelva og Altafjorden som nasjonal laksefjord. Vi har dermed et ansvar for å følge med på utviklingen og sette iverk tiltak dersom nødvendig.

Klimaendringene vil altså kunne påvirke måten vi tradisjonelt bruker naturen på. Varme somre kan gi tidligere modning og i noen år større avlinger, men tørke eller ekstremvær kan redusere bærsesongen kraftig. Mer kratt og skog kan gi mer blåbær i enkelte områder, men kan redusere forekomsten av molte i åpne myrlandskap. Varmere klima kan endre mengde og type insekter som pollinerer bærplanter, med usikre effekter på avlingene.

Varmere temperaturer både i sjø og elver og innsjøer kan gi kraftigere algeoppblomstring. I ferskvann er det særlig blågrønnalger vi bør være oppmerksom på. Giftproduksjon fra blågrønnalger kan skade fisk, amfibier, fugl og pattedyr som drikker av vannet.

Loppa har rike kyst- og fjordområder som fungerer som gyte- og oppvekstområder for mange fiskearter disse er sårbare for langvarige algeoppblomstringer. Oppdrettsaktivitet i regionen kan være både påvirket av og bidra til algeoppblomstring gjennom næringstilførsel og endret vannkvalitet. Perlesnormaneter blir også stadig vanligere problem som følge av økte havtemperaturer.

«All» torsken er i Lopp havet: – Tok hele kvoten på tre dager

Et gigantisk fiske foregår i Loppa og Hasvik. Det rapporteres om større fangster enn noen gang, og det forventes rekordomsetning i år.

Fisker Jan Eirik Johansen har levert både torsk, kveite og sei fra Lopp havet de siste dagene.
FOTO: JAN EIRIK JOHANSEN

– Det er egentlig det nye Lofoten. Her er det veldig stor aktivitet. Vi opplever at det er mer torsk enn det noen gang har vært.

Det sier fisker og leder i Sørøy og Loppa fiskarlag, Jon-Atle Bjørnø, om fiskeriaktiviteten i havområdet rundt Sørøya og i Lopp havet.

[Geir Samuelsen](#)
Journalist

[Hanne Wilhelms](#)
Journalist

Publisert 1. nov. kl. 15:25

Kilde: [NRK](#)

9. Rovdrift

Rovdrift betyr at mennesker utnytter en bestand hardt at den blir truet. I Loppa er rypebestanden et godt eksempel på hvordan flere risikofaktorer kan gjøre en art sårbar. Rypa påvirkes av endringer i leveområdene, som klimaendringer, rovdyrbestand og økt forstyrrelse fra mennesker. I Loppa har vi observert svært mye rev som også gjør situasjonen for rypa presset. Når bestanden i tillegg utsettes for jakt, kan dette bli en ekstra belastning som gjør det vanskelig for den å ta seg opp igjen. Derfor er det regulering av jakta for å unngå rovdrift.

Overfiske har ført til at enkelte arter har blitt sterkt redusert. Dette rammer ikke bare fisken, men også sjøfugler som lever av den samme maten. For å motvirke dette innføres kvoter, som setter en øvre grense for hvor mye fisk som kan tas opp. Kvotesystemet skal sikre at fiskebestandene får tid og mulighet til å bygge seg opp igjen, og at både mennesker og dyreliv kan fortsette å være avhengige av havets ressurser også i framtida.

Fredning, reguleringer og vern har gitt resultater, og flere bestander tatt seg opp igjen de siste hundre årene som følge av strengere reguleringer.

Naturbaserte næringer

Det er flere næringer som benytter seg av naturressurser i vår kommune. Reindriftnæringa, fiskerinæringa, oppdrettsnæringa, og turistnæringa, i tillegg til kraftindustri (vannkraft).

Reindriftnæringa er en tradisjonell næring med sterke kulturhistoriske røtter. Den er avhengig av store arealer med beite, og kan bidra til å holde kulturlandskapet åpent. Samtidig kan for mye beitepress føre til overbeiting, som igjen gir gjengroing, redusert plante- og arts mangfold og slitasje på naturtypene. En balansert reintallstilpasning er derfor avgjørende for at reindriften skal være bærekraftig. Overbeite har ikke vært dokumentert som en aktuell problemstilling i vår kommune.

Turistnæringa bidrar til lokal verdiskaping og arbeidsplasser, men gir også et økende press på naturen. Ferdsel i sårbare områder kan føre til slitasje på vegetasjon, forstyrrelse av dyreliv og økt avfall. Hvis tilstrømningen av turister blir for stor uten regulering, kan det gi overforbruk av naturen og svekke de opplevelsene næringen selv er avhengig av.

Det finnes et vannkraftverk i Bergsfjord, og det er i gangsett arbeid med å bygge ut et nytt vannkraftverk i Langfjordhamn. Området på Silda har tidligere vært foreslått for vindkraft, men dette forslaget ble avvist av kommunestyret. Her mangler vi kartlegginger av naturmangfold.

I Loppa kommune er det oppdrettsnæring og fiskerinæring som er knyttet til ressursutnyttelse fra havet. Loppahavet marine verneområde er høyst aktuelt i denne sammenheng. Dette vil være naturlig å se nærmere på når planen i fremtiden skal utvides til å omhandle sjø og havområder.

Marøya og Silda

Mineraler og metaller

Basert på kartlegginger i mineralregisteret finner vi enkelte mindre forekomster av sink, jern-titan og molybden i Loppa kommune. Ingen av disse forekomstene har vært vurdert som drivverdige til nå. Det er nylig tildelt en undersøkelsesrettighet etter gull, kobber, nikkel og platina i Reinfjord i Kvæningen. Det er også en til aktør som har søkt om det samme, i tillegg til kobolt. De dokumenterte forekomstene ligger rett på kommunegrensen, og ligger delvis i Loppa kommune. Nærmere bestemt i fjellet der bretunga til Langfjordjøkulen kommer ned ved 2.vann.

Skiferutvinning

Det har vært skiferutvinning på Loppa øy ved flere anledninger fra 1930-1990. Natursteindatabasen til NGU beskriver denne forekomsten slik:

“Loppaskiferen er best egnet til flis, plater, heller og murestein. Kvaliteten er i gjennomsnitt noe dårligere enn Alta og mindre utnyttelsesgrad er sannsynlig. Hele den skiferførende sonen er sannsynligvis meget godt egnet til tørrmurstein. Samlet sett representerer Loppaskiferen en meget stor skiferforekomst med noe varierende kvalitet. En eventuell ny drift vil i stor grad måtte basere driften på tykke skiferprodukter (heller, belegningsstein og murstein). Infrastrukturen rundt forekomsten er vanskelig, siden havnen i Mevær kun kan ta i mot mindre båter. Likevel er det grunn til å anse forekomsten som viktig i et lengre perspektiv.”

Denne forekomsten er registrert som en nasjonalt viktig forekomst.

Grus og pukk

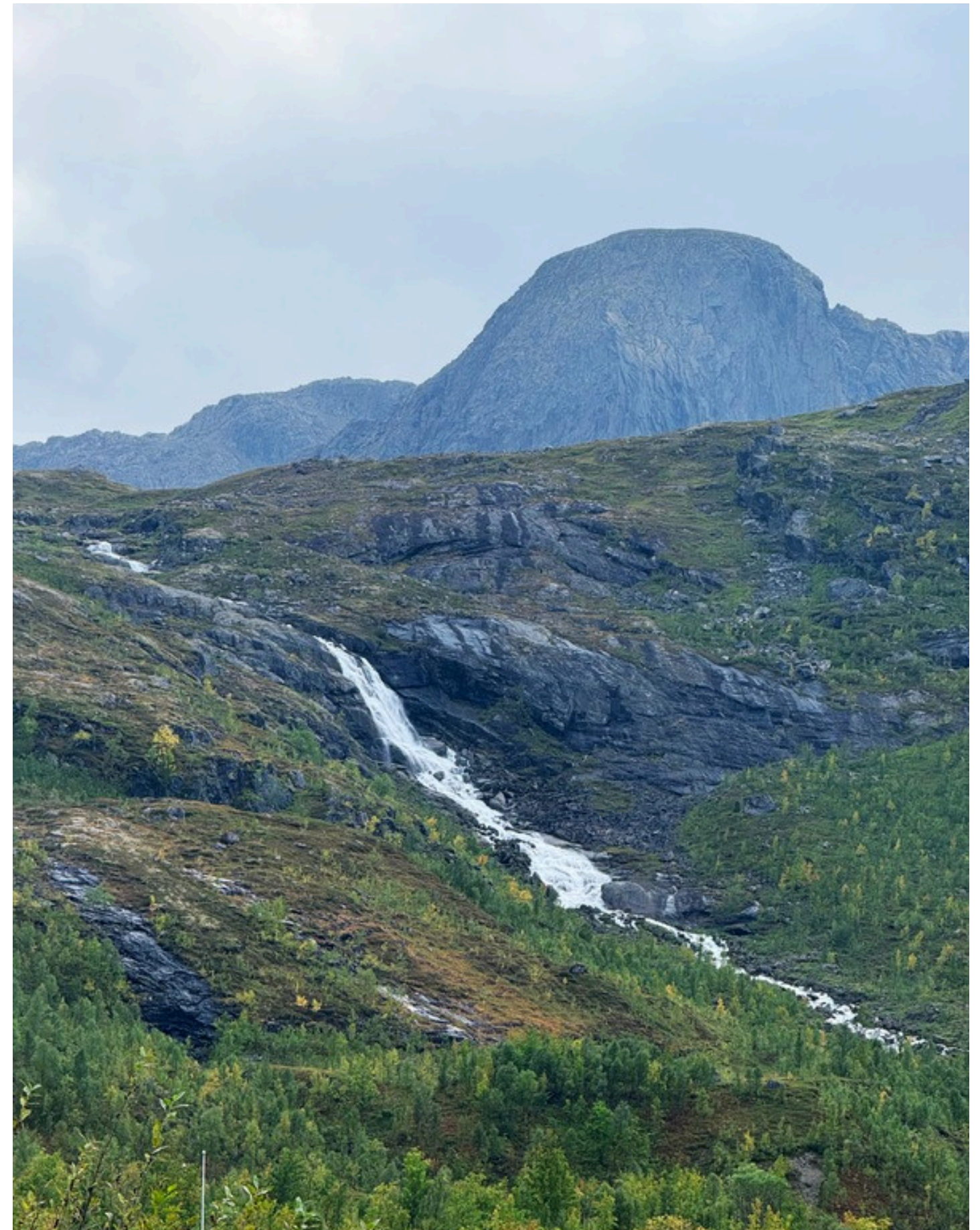
Grus og pukkregisteret for Loppa ble skrevet i 1992. Denne beskriver at det er påvist relativt få forekomster av godt sortert sand og grus i Loppa kommune sammenlignet med mange andre kommuner.

Den største og best egnede grusforekomsten ligger i Frakkfjordbotn, et område uten veiforbindelse, noe som gjør logistikk og utvinning mer utfordrende.

Rapporten fungerer som et register og oversiktskart snarere enn detaljert økonomisk vurdering; den peker på hvilke lokasjoner som har materialer som sannsynligvis eigner seg for bruk som grus og pukk.

Når det planlegges for naturbaserte næringsveier og ny arealbruk, er det viktig å vurdere den samlede belastningen på naturen, ikke bare effekten av enkeltaktiviteter hver for seg. Selv tiltak som hver for seg kan framstå som små eller håndterbare, kan i sum gi betydelige konsekvenser for økosystemer, landskap og naturtyper. Fragmentering av arealer, økt ferdsel, tekniske inngrep og endret bruk over tid kan føre til gradvis tap av naturkvaliteter og redusert økologisk sammenheng.

En helhetlig arealforvaltning må derfor ta hensyn til hvordan ulike næringer og utbygginger virker sammen, både på land og i kystsonen. Dette innebærer å se natur, næringsutvikling, kultur og miljø i sammenheng, og å legge føre-var-prinsippet til grunn der kunnskapen er mangelfull. God dialog med næringsaktører, langsiktig planlegging og oppdatert kunnskap om naturverdier er avgjørende for å sikre at ressursene kan brukes på en måte som er bærekraftig og unngå rovdrift.

I Langfjordhamn planlegges utbygging av vannkraft og undersøkelser etter sjeldne jordmetaller

Del 3

Videre arbeid med naturmangfold
i kommunen

8. Sjø- og havområder

Hovedfokus i denne planen er områder på land, en avgrensning som ble gjort fordi vi ikke enda har god nok kunnskap om det marine naturmangfoldet i kommunen. Det er flere pågående kartleggings- og forskningsprosjekter som foregår i våre havområder nå, og vi mener at om noen år vil det tilgjengelige kunnskapsgrunnlaget være mye større. Det foregår blant annet kartlegginger for å få på plass marine grunnkart, Salcod forskning på kysttorsk, Sjørøye- og kveiteprosjekt i Sør-Tverrfjord. Loppa kommune jobber aktivt for å knytte til seg forskningsmiljøer for å få et større utvidet kompetansenettverk på området gjennom kontakt med UiT og Havforskningsinstituttet.

Vi ønsker derfor å i fremtiden få inn større fokus på marint naturmangfold i neste rullering av denne planen.

Det vi allerede vet er at vi har store naturverdier i havet. Deler av kommunens sjøarealer er vernet i LoppHAVet marine verneområde. I tillegg vet at det finnes fiskebestander, gyteområder, hval, tareskog og et ålegrassamfunn som er viktige naturverdier å ta vare på andre steder i kommunen. Samtidig er det kanskje sjøarealene våre som er under mest press for utbygging og endret bruk. I fremtidig arbeid med å kartlegge dette ønsker vi å lene oss på kartlegginger som gjøres av forskningsmiljøer og observasjoner fra lokalbefolkning. Det må vurderes om det skal opprettes henssynssoner i forbindelse med LoppHAVet marineområde.

Alikevel vil vi foreslå noen områder kommunen allerede nå kan se på og peke mot med tanke på marint naturmangfold for å begynne å øke kunnskapen og engasjementet i befolkningen:

- Pukkellaksfeller og andre tiltak
- Restaurering av tareskog i havneområder og andre områder nært tettbebygde strøk.
- Tett samarbeid med LoppHAVet marine verneområde for å øke kunnskap, interesse og engasjement rundt det marine naturmangfoldet i kommunen. Muligheter for et besøkssenter eller verneområdesenter bør utredes.
- Dialog med Havforskningsinstituttet og andre aktører som gjennomfører undersøkelser i våre havområder

Det har vært gjennomført en ROV undersøkelse i Øksfjord havn i 2025 som viser mye kråkeboller og lite annet liv. Dette sammenfaller med observasjoner fra lokalbefolkning fra flere steder i kommunen over flere år. Det er iverksatt et restuareringsprosjekt her i regi av LoppHAVet marine verneområde.

Spekkhogger i Øksfjorden

9.Tiltaksplan

Videre følger en oversikt over de tiltak og målsettinger kommunen anser som relevante og realistiske for å nå et hovedmål om at:

“Kommunen skal bidra til å hindre tap av verdifull natur gjennom konkrete tiltak mot kjente trusler, samt økt kunnskap og formidling av naturverdier.”

Mange av disse tiltakene er tydeliggjøring av lovkrav og nasjonale forventninger til kommunal planlegging. Andre tiltak er saksbehandlingspraksis som vil innarbeides gjennom videre planarbeid, særlig arealplanlegging. Noen tiltak innebærer endring i arbeidsrutiner og interne prioriteringer. Det er ikke utarbeidet en rangert prioriteringsliste, da flere av tiltakene kan gjennomføres parallelt i ulike sektorer. Tiltakene er heller ikke gjensidig avhengige, og manglende framdrift på ett tiltak skal ikke være til hinder for å iverksette andre.

Naturmangfold er et omfattende fagområde, og kommunen kan ikke gjøre alt arbeidet selv. Mange av tiltakene er helt avhengig av tilskuddsordninger eller gjennomføring i frivilligsektor, initiativ fra næringsliv og innbyggere.

Vi vil:

Hindre tap av naturmangfold som følge av arealendringer

Slik gjør vi det:

- Lokal forståelse av begrepet arealnøytralitet skal være retningsgivende, men ikke forstås som et absolutt forbud. Se s. 30.
- Gjennomgå og revidere eldre planer for å fjerne eller justere områder hvor utbygging kan ha negativ innvirkning på viktige naturverdier (planvask). Det søkes støtte hos Miljødirektoratet.
- Flere naturtypekartlegginger av pressområder i kommunen etter prioriteringsliste på s. 50. Det søkes støtte hos Miljødirektoratet.
- Ny planlegging har naturhensyn integrert fra starten
- Utarbeide arealregnskap
- Utrede muligheter for å utvide eksisterende verneområder eller opprette nye.
- Ta hensyn til viktige områder for sinking av bær, ved, never, bark, sopp og andre materialer til duodji, husflid, matauk og friluftsliv i arealplanlegging og reguleringsarbeid.

Hvem har ansvaret:

Kommunen har hovedansvaret gjennom arealplanlegging etter plan- og bygningsloven. Statsforvalteren har en rolle som kontrollinstans og veileder, mens utbyggere, næringsliv og frivillige bidrar til praktisk gjennomføring av tiltak og restaureringsarbeid.

Vi vil:

Hindre tap av naturmangfold som følge av forurensing og forsøpling

Slik gjør vi det:

- Etablere tydelige interne retningslinjer for håndtering av forurensing og forsøpling
- Utarbeide avfallsplan for havner
- Samarbeide med innbyggere, frivillige og næringsaktører for å melde fra om forsøpling.
- Lage informasjonskampanjer om avfallsansvar, miljøskader og hva som er ulovlig.
- Informere fastboende, hytteeiere og turister om lokale avfallsordninger.
- Følge opp ulovlig avfallsaktivitet med inspeksjoner, pålegg og reaksjoner etter forurensningsloven.
- Anmelde alvorlige miljøbrudd (f.eks. ulovlig brenning, dumping av båt og bilvrak).
- Skjerpe rutiner for jevnlig tilsyn i utsatte områder
- Foreta en opprydding i gamle villfyllinger og forurensinger der det ikke lar seg gjøre å identifisere ansvarlig forurensere. Dette vil kreve ekstern finansiering gjennom tilskuddsmidler.

Hvem har ansvaret:

Kommunen er hovedansvarlig for å planlegge, gjennomføre og koordinere tiltakene, mens Statsforvalteren, politi, brannvesen, frivillige og næringsliv har viktige støtte- og gjennomføringsroller.

Vi vil:

Hindre tap av naturmangfold som følge av rovdrift på naturressurser

Slik gjør vi det:

- Skaffe mer kunnskap om marint naturmangfold og rullere denne kunnskapen inn i senere naturmangfoldsplaner
- Kommunen knytter til seg forsknings- og universitetsmiljøer som kan samarbeide med kommunen om å øke kompetanse og kunnskap i organisasjon og befolkning.
- Samarbeid og samhandling med Lopphavet marine verneområde i utvikling av tiltak, innsamling av kunnskap og gjennomføring av lokale prosjekter.

Hvem har ansvaret:

Kommunens sørger for at kunnskapen samles og brukes i planverket, og fungerer som bindeledd mellom forskningsmiljøer, næringsliv og frivillige.

Vi vil:

Motvirke tap av naturmangfold som følge av klimaendringer.

Slik gjør vi det:

- Bevare eksisterende verneområder.
- Sikre sammenhengende økologiske korridorer slik at arter kan forflytte seg ved klimaendringer.
- Ivareta kantsoner langs vassdrag for å beskytte vannkvalitet og livsmiljø.
- Begrense arealinngrep som medfører nedbygging og fragmentering av natur.
- Utarbeide en plan for hvordan kommunen kan redusere sine klimagassutslipp.
- Sikre at arealplanleggingen tar høyde for framtidige klimaendringer.
- Kunnskapsdeling og med næringsliv og grunneiere om klimavennlig drift.

Hvem har ansvaret:

- Kommunen har ansvar for arealplanlegging, som er det viktigste virkemiddelet for å beskytte natur. Kommunen kan også bidra med informasjon og kunnskapsdeling
- Miljødirektoratet gir veiledning, tilskudd og setter nasjonale mål.
- Grunneiere og næringsliv kan gjennomføre miljøvennlig drift, restaurering og tilpasningstiltak.
- Innbyggere kan delta i borgerforskning, skjøtsel og klimavennlige valg.

Vi vil:

Motvirke tap av naturmangfold som følge av fremmede arter

Slik gjør vi det:

- Fokus på kartlegging av fremmedarter i forbindelse med Artsjakten.
- Informere innbyggere om konsekvenser av hageavfallsdumping og planting av fremmedarter. Skilt i spesielt utsatte områder. Samarbeid med avfallsselskap.
- Dele informasjon rettet mot hytteeiere, hageeiere, næringsliv og skoler.

Hvem har ansvaret:

Kommunen koordinerer Artsjakten. Frivillige, skoler og næringsliv bidrar med praktiske tiltak, dugnadsinnsats og lokal forankring.

Vi vil:

Øke formidlingen av lokale natur- og kulturverdier.

Slik gjør vi det:

- Synliggjøre natur- og kulturområder i kommunen gjennom skilting og andre informasjonstiltak.
- Støtte lokale arrangementer og møteplasser som fremmer håndverk, duodji og naturbrukstradisjoner.
- Samarbeid med Lopphavet marine verneområde og deres prosjekter.

Hvem har ansvaret:

- Kommunen har hovedansvaret for å synliggjøre og ta hensyn til natur- og kulturområder i planleggingen, samt å tilrettelegge for formidling og arrangementer som fremmer lokal kulturutøvelse.
- Samiske og norske kulturmiljøer, frivillige organisasjoner, lag og foreninger er viktige samarbeidspartnere for å ivareta kunnskap og sikre bred deltakelse.
- Statsforvalteren og fylkeskommunen bidrar med faglig veiledning, støtteordninger og tilsyn i plan- og arealsaker.
- Grunneiere, næringsaktører, frivillige og lokalbefolkningen har alle medansvar for å bevare åpne landskap og sikre bærekraftig bruk av ressursene.

Vi vil:

Skape engasjement og stolthet rundt lokale natur- og kulturverdier

Slik gjør vi det:

- Bidra til å arrangere Artsjakten årlig i planperioden med mål om at organiseringen skal overtas av det frivillige miljøet.
- Samarbeid med barnehager, skoler, Finnmark friluftsråd, Perletur, Jeger- og fiskeforeninger og andre frivillige organisasjoner rundt arrangementer og kunnskapsdeling.

Hvem har ansvaret:

Kommunen har hovedansvaret for å koordinere tiltakene, tilrettelegge for deltakelse og sørge for at resultatene brukes til å styrke lokal kunnskap og stolthet. Frivillige, skoler og forskningsmiljøer bidrar med aktivitet, kunnskap og nettverk

Vi vil:

Bidra til bærekraftig bruk av utmark og friluftsområder

Slik gjør vi det:

- Fokusere på god kvalitet på stier og turtraséer for å unngå slitasje på naturen.
- Informere om ferdselsråd i sårbare områder i hekke- og reinflyttings/kalvingsperioder.
- Kreve at større turisme- eller andre næringsprosjekter dokumenterer natur- og klimahensyn i planprosesser.
- Drive målrettet informasjon til turister om ferdselsregler, søppelhåndtering og lokale naturverdier.
- Utarbeide forvaltningsplan for statlig sikret friluftsområde i Bergsfjord
- Utrede mulighetene for å innføre skuddpremie på rødrev i kommunen

Hvem har ansvaret:

- Kommunen har hovedansvar for planlegging, tilrettelegging og koordinering av tiltak for bærekraftig bruk av utmark og friluftsområder. Kommunen kan samarbeide med “stieiere” og Finnmark friluftsråd.
- Reiselivsnæring og frivillige bidrar med praktisk gjennomføring, informasjon til turister og oppfølging av tiltak.
- Statsforvalteren og fylkeskommunen gir faglig veiledning, innsigelser og sikrer at nasjonale og regionale miljømål følges.

Vi vil:

Øke kompetanse og kunnskap om naturmangfold, klima og miljø i kommunen

Slik gjør vi det:

- Søke samarbeid med nabokommuner, verneområdeforvalter og andre fagmiljøer for kompetansedeling.
- Når det skal gjennomføres kartlegginger og prosjekter innen naturforvaltning skal barnehager og skoleklasser involveres.
- Legge til rette for prosjekter der barn og unge lærer tradisjonell naturbruk gjennom barnehage, skole og frivillighet.
- Kunnskapgrunnlag gjennomgås og oppdateres årlig.
- Kommunen utvikler rådgivningskompetanse om Miljøfyrtårnsertifisering for lokalt næringsliv

Hvem har ansvaret:

Kommunen koordinerer arbeidet, mens fagmyndigheter, forskningsmiljøer, skoler og frivillige bidrar med spesialkunnskap, ressurser og gjennomføring av tiltak.

Utsiktspunkt på vei opp til friluftsområder i Bergsfjord

Prioritering av nye kartlegginger

Naturtypekartlegginger

Både kjente pressområder for utbygging, og de områder kommunen ser på som aktuelle for et utvidet vern bør prioriteres for videre naturtypekartlegging. Slike kartleggingsprosesser krever spesialisert kompetanse som kommunen selv ikke har. Derfor er vi avhengig av å kjøpe inn konsulentttjenester, eller å spille inn til Miljødirektoratet selv områder vi ønsker å få naturtypekartlagt. Kommunen er avhengig av å få støtte fra Miljødirektoratets tilskuddsordning "Naturesats" for å kunne gjennomføre nye kartlegginger. De vil prioritere tiltak som er forankret i kommunens naturmangfoldsplan. Basert på kunnskapen vi har tilegnet oss gjennom utarbeidelsen av denne planen foreslår vi følgende prioriteringsliste:

- Silda - her er det store natur og friluftsinnteresser, samtidig som området har vært foreslått for utbygging av vindkraft
- Finnes - her er mulig areal for utvikling av næringsliv, campingplass eller boliger tett på kommunesenteret
- Sør-Tverrfjordvassdraget - er et vernet vassdrag, men det ikke gjort naturtypekartlegginger. Er ulike ønsker knyttet til hyttebygging og friluftaktiviteter her.
- Fjellområdet rundt Langfjordhamn i tilknytning til breene - under press fra vannkraftutbygging og mulig mineralutvinning
- Alle områdene som er kartlagt som særlig viktige friluftsområder bør også naturtypekartlegges
- Øksfjordbotn - her er stort potensiale for videreutvikling av hyttefelt og annen turismeaktivitet

Områder som er foreslått av befolkningen som er lite kjent for forvaltningen:

- Strandområdet på Vestsiden av Frakkfjord
- Trollvikvassdraget
- Stølfjellet og Svartdalen
- Fjellområdene rundt Langfjordhamn, opp mot 2.vann og isbreen

Friluftskartlegging

Kommunen bør også oppdatere og fullføre friluftskartleggingen som ble påbegynt i 2020, etter gjeldende veileder. Her er det en del informasjon som mangler, særlig om vinterbruk, og ulike bruk av naturen mer enn bare det å gå på tur. Vi ønsker også å se på sjøområder for friluftsbuk. Miljødirektoratet lyser ut midler for gjennomføring av slik kartlegging, noe som er aktuelt for kommunen å søke på.

Planer og rutiner

Kommunen skal utarbeide lokale avfallsplaner og avfallsplaner for de havner de har ansvar for. Det må også etableres skriftlige rutiner på hvordan kommunen håndterer forurensing, forspøling og avfall.

10. Kilder og kunnskapsgrunnlag

[Artsdatabanken.no](https://artsdatabanken.no)

[Artsobservasjoner.no](https://artsobservasjoner.no)

[Biologisk mangfold i Loppa Kommune \(NINA mini-rapport\)](#)

[Bærekraftig bruk og bevaring av natur - Stortingsmelding 35](#)

[Climate Change as a Factor Impacting Current and Future Commercial Fisheries in the Arctic Region](#)

[Climate Change is Pushing Boreal Fish Northwards to the Arctic: The Case of the Barents Sea](#)
[Climate change vulnerability of Arctic char across Scandinavia](#)

[Friluftslivskartlegging i Loppa](#)

[Fjordfolket i Kvæningen av Ivar Bjørklund](#)

[García Criado, M., Myers-Smith, I.H., Bjorkman, A.D. et al. Plant diversity dynamics over space and time in a warming Arctic. Nature 642, 653–661 \(2025\). <https://doi.org/10.1038/s41586-025-08946-8>](#)

[Grus og pukkregisteret](#)

[Hunting, Herding, Fishing, and Gathering: Indigenous Peoples and Renewable Resource Use in the Arctic](#)

[Høringsinnspill fra Jon Arne Wilhelmsen](#)

[Kartleggingsnotat av Jon Arne Wilhelmsen](#)

[Klimaservicesenter.no](https://klimaservicesenter.no)

[Miljødirektoratet.no](https://miljodirektoratet.no)

[Naturbase.no](https://naturbase.no)

[Nordligefolk.no](https://nordligefolk.no)

[Regjeringen.no - Naturavtalen](#)

[Natursteindatabasen](#)

[Mineralressurser i Norge 2015](#)

[NGU rapport Oversikt over kritiske metaller og mineraler i Norge](#)

[Sjøsamisk bosetting i Frakkfjord](#)

[Vår folkedrakt av Gry Fors](#)